

Den Haag

Haagse Educatieve Agenda 2022-2026

|| **KIEZEN**

\\ **VOOR**

|| **KANSEN**

Colofon

Uitgave

Gemeente Den Haag

Dienst Onderwijs, Cultuur en Welzijn

Januari, 2022

Vormgeving

Ontwerpwerk, Den Haag

Voorwoord

Het Haagse onderwijs, de kinderopvang en de gemeente presenteren gezamenlijk de Haagse Educatieve Agenda 2022-2026. De titel luidt: 'Kiezen voor kansen'. Want alleen door scherpe keuzes te maken en samen te werken kunnen we van voorschool tot studententijd Haagse kinderen en jongeren het beste uit zichzelf laten halen. Met de HEA stellen wij de ambities vast waar wij ons de komende jaren maximaal voor inzetten.

De coronacrisis heeft de samenleving op zijn kop gezet en dat geldt zeker ook voor het onderwijs en de kinderopvang. Vanaf maart 2020 veranderde het onderwijs van het ene op het andere moment in afstandsonderwijs en later in hybride vormen van fysiek en online onderwijs. Er is en wordt een enorm beroep gedaan op de flexibiliteit en veerkracht van leerlingen, ouders, onderwijspersoneel en pedagogisch medewerkers. Ook als het lukt om corona in de aankomende jaren terug te dringen, zullen de na-effecten nog lang doorwerken. De coronacrisis heeft specifieke groepen leerlingen en jongeren onevenredig hard geraakt en op achterstand gezet in hun ontwikkeling. Daarom is het werken aan kansengelijkheid actueler dan ooit. Corona heeft ons met de neus op de feiten gedrukt en nog nadrukkelijker aangetoond dat voor een succesvolle aanpak verder gekeken moet worden dan de klaslokalen. Een veilige thuisomgeving, ouderbetrokkenheid en talentontwikkeling in de wijk zijn net zo essentieel om resultaat te boeken. Daarbovenop komt het tekort aan leraren en andere onderwijsprofessionals die juist grote steden zoals Den Haag voor grote uitdagingen stelt. Ook hier weer zien we dat de druk op het onderwijs niet gelijk is verdeeld. Scholen met veel leerlingen met extra onderwijsbehoeften hebben grotere tekorten.

We zetten alles op alles voor de ontwikkeling van de Haagse jeugd. Met deze nieuwe Haagse Educatieve Agenda presenteren we een compacte agenda met vier ambities. Onze gezamenlijke inspanningen in de komende jaren zijn erop gericht deze ambities realiteit te maken. De Haagse Educatieve Agenda bepaalt wat we doen. Hoog op de agenda staat voldoende onderwijspersoneel. We gaan meer zij-instromers werven, realiseren een eigentijdse Haagse lerarenopleiding waarmee we aankomend leraren klaarstomen voor de grootstedelijke uitdagingen én zetten studenten in op scholen voor ondersteuning in de klas. Voor kinderen en jongeren met speciale behoeften of in een kwetsbare positie organiseren we de juiste ondersteuning of een passende plek. We leiden zoveel mogelijk kinderen vanaf 2,5 jaar naar de voorschool en investeren in de taalvaardigheid van volwassenen zodat zij hun kinderen beter kunnen helpen op school. We richten ons op het verder verbeteren van de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Wat we doen, doen we goed, zodat we verschil kunnen maken. We kiezen voor kansen.

Hilbert Bredemeijer

Wethouder Onderwijs, Sport en Buitenruimte

Eric Lemstra

Voorzitter van het Platform Kinderopvang

Wiely Hendricks

Voorzitter van het Platform PO

Arno Peters

Voorzitter van het VO Platform

Harry de Bruijn

Lid van het college van bestuur ROC Mondriaan

Elisabeth Minnemann

Voorzitter van college van bestuur van de Haagse Hogeschool

Huug de Deugd

Lid van het college van bestuur van Hogeschool Inholland

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Overzicht van ambities en speerpunten per sector	11
AMBITIE 1	12
Voldoende, bevoegde en bekwame onderwijsprofessionals	12
A. Professionals in en om de klas ondersteunen	15
B. Breed aanbod van opleidingen en bijscholingsmogelijkheden realiseren	16
C. Arbeidsmarktstrategie voor onderwijsprofessionals inzetten	17
AMBITIE 2	19
Optimale leer- en ontwikkelomgeving	19
A. Investeren in extra en intensieve leertijd met focus op doelgroepen en taal	20
B. Talent ontwikkelen op school, thuis én in de wijk	23
C. Soepele overgangen realiseren tussen opvang- en onderwijssectoren	24
D. Sociale cohesie en veiligheid op school versterken	27
E. Investeren in voldoende en divers aanbod van internationaal onderwijs	28
AMBITIE 3	30
De juiste ondersteuning en passende plek voor alle kinderen en jongeren	30
A. Passend onderwijs of ondersteuning organiseren	31
B. Toekomstperspectief bieden aan jongeren in een kwetsbare positie	32
AMBITIE 4	35
Onderwijs dat bijdraagt aan de brede welvaart van Hagenaars	35
A. Investeren in basisvaardigheden voor volwassenen	36
B. Aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt verbeteren	38
C. Investeren in een divers aanbod van hoger onderwijs en (toegepast) onderzoek	39
D. Investeren in een aantrekkelijke studentenstad	40
Aan de slag: van ambities naar uitvoering	42

Inleiding

“Education is the most powerful weapon which we can use to change the world.”

– Nelson Mandela

Een inspirerende uitspraak over de kracht van onderwijs. Een uitspraak die wij van harte onderschrijven. Voor de ontwikkeling van een kind is naar school kunnen gaan enorm belangrijk. In Den Haag omvat ‘onderwijs’ heel veel: tientallen unieke kinderopvanglocaties, scholen voor basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs, een divers aanbod van internationale scholen, een rijk aanbod van beroepsopleidingen van het ROC en hogescholen, wetenschappelijk onderwijs en onderzoek bij Haagse vestigingen van regionale universiteiten en het aanbod van volwasseneneducatie. Maar al voordat een kind instroomt in het onderwijs, heeft het een hele ontwikkeling doorgemaakt: thuis, in de buurt en vaak ook op een voorschoolse voorziening. In Den Haag hebben we verschillende locaties voor kinderopvang die voorschoolse educatie aanbieden.

Op al deze locaties zetten duizenden pedagogische medewerkers, leraren, onderwijsassistenten, intern begeleiders, schoolleiders, opleidingsmanagers en vele andere professionals zich dagelijks met hart en ziel in voor een goede toekomst van de Haagse jeugd. Zij geven het onderwijs en de voorschoolse educatie in Den Haag een gezicht. Een gezicht waar wij als HEA-partners (gemeente, schoolbesturen, instellingsbesturen en kinderopvanginstellingen) ontzettend trots op zijn.

We slaan opnieuw de handen ineen

In Nederland en in Den Haag vinden we het vanzelfsprekend dat kinderen en jongeren naar school gaan. Toch zijn er ook in onze stad leerlingen die moeite hebben om onderwijs te volgen, die een hoog risico lopen op een onderwijsachterstand of die al achterstanden hebben opgelopen. Als HEA-partners slaan we daarom in Den Haag de handen opnieuw ineen. Voor u ligt de Haagse Educatieve Agenda (HEA) 2022-2026, een beleidsagenda die onze focus aangeeft voor de komende 4 jaar.

Ons doel voor 2022-2026

We willen alles op alles zetten om ervoor te zorgen dat de Haagse jeugd het beste uit zichzelf kan halen. Het overkoepelende doel van de HEA is gelijke onderwijskansen bevorderen. We willen dat alle kinderen en jongeren de kans krijgen om zich optimaal te ontwikkelen en het beste uit zichzelf te halen. Het maakt daarbij niet uit wat het opleidingsniveau, het inkomen of de herkomst van hun ouders is of in welke wijk ze opgroeien. Om gelijke onderwijskansen te bevorderen, moeten we juist de verschillen tussen kinderen in termen van kansen (h)erkennen en daar inzetten waar dit het hardst nodig is. Zo weten we dat een deel van de Haagse kinderen

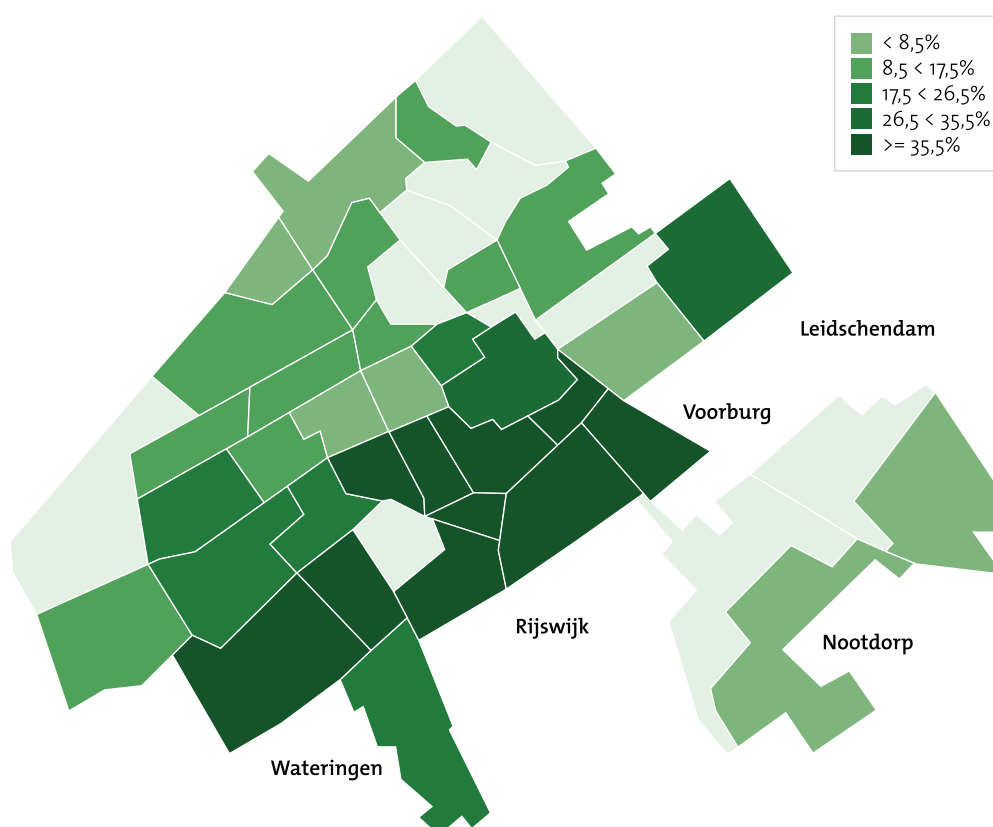
opgroeit in armoede. Dit heeft grote gevolgen voor de ontwikkeling van een kind. Kinderen die opgroeien in armoede ervaren vaak meer stress, minder steun van hun ouders, meer onzekerheid en zien minder toekomstperspectief.

De HEA 2022-2026 richt zich op het bevorderen van gelijke onderwijskansen. Tegelijkertijd zijn we ons bewust dat onderwijs de sociale verschillen niet kan oplossen. Het vraagstuk van kansen-gelijkheid speelt op verschillende domeinen: gezondheid, zorg, wonen, werk en inkomen en onderwijs. Om dit vraagstuk te doorbreken zijn zowel landelijk als in Den Haag langjarig domein-overstijgende beleid en een intensieve integrale aanpak noodzakelijk.

Landelijk stelt het ministerie van OCW voor 15% van de kinderen (peuters en basisschoolleerlingen) met het hoogste risico op onderwijsachterstand extra financiering beschikbaar.

In 2019 viel van de bijna 55 duizend kinderen (peuters en basisschoolleerlingen) in Den Haag 28% binnen deze landelijke doelgroep.

% Peuters en basisschoolleerlingen met het grootste risico op onderwijsachterstand 2019

Bron: DHIC/Centraal Bureau voor de Statistiek

In bovenstaande kaart is een verdeling gemaakt van de kinderen (peuters en basisschoolleerlingen) met het hoogste risico op onderwijsachterstand naar de verschillende wijk. De verdeling over de wijken loopt sterk uiteen. Zo vallen in wijken als de Vogelwijk en Benoordenhout respectievelijk 2% en 3% van de kinderen in de landelijke doelgroep. In wijken als Schildersbuurt en Moerwijk liggen de aandelen met respectievelijk 65% en 58% een stuk hoger.

Ambities en speerpunten die richting geven voor de uitvoering

We hebben in deze HEA 4 ambities geformuleerd. Die ambities geven aan waar we de komende 4 jaar aandacht aan geven als het gaat om kansengelijkheid in het Haagse onderwijs. Bij elke ambitie hoort een aantal duidelijke speerpunten. In de volgende hoofdstukken leest u wat de ambities inhouden en hoe de speerpunten zorgen voor meer kansengelijkheid. De HEA is een meerjarige beleidsagenda. In het laatste hoofdstuk leest u hoe we de vertaling van de beleidsagenda naar de praktijk willen maken. In het overzicht op pagina 11 ziet u welke ambities en speerpunten voor welke sector(en) relevant zijn.

In de HEA gebruiken we een aantal woorden en afkortingen regelmatig. Voor de duidelijkheid geven we in de bijlage aan wat we er precies mee bedoelen.

Samenwerking met het werkveld

Versillende werksessies, stadsgesprekken en inspiratiebijeenkomsten hebben plaatsgevonden om te komen tot de ambities en speerpunten in deze HEA. Professionals uit het onderwijs, de kinderopvang, ouders en studenten namen hieraan deel. Ook bij de uitvoering van de HEA betrekken we hen actief.

Ontwikkelingen die impact hebben op het onderwijs

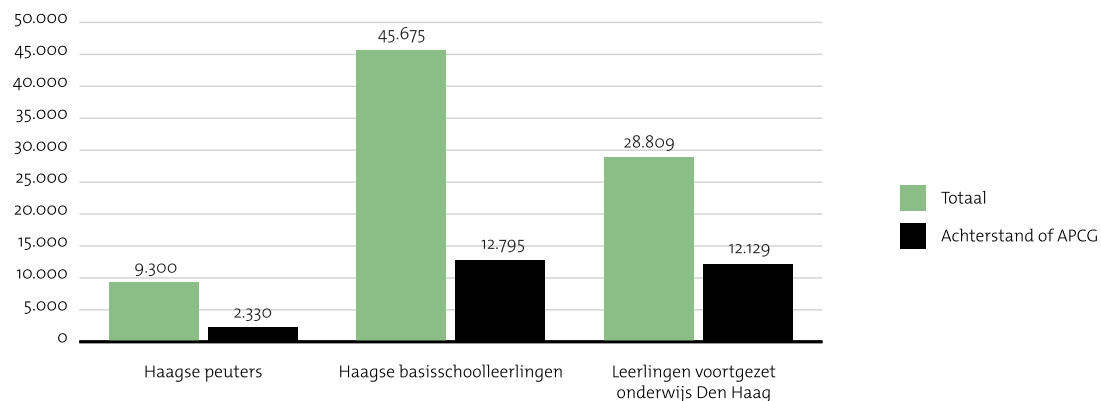
In het kader hieronder hebben we al een aantal trends en ontwikkelingen geschetst voor het Haagse onderwijs. Ook op andere gebieden zijn er ontwikkelingen die impact hebben of waar we rekening mee moeten houden. De uitvoering van de HEA hangt sterk samen met de volgende lokale en landelijke ontwikkelingen:

- Het advies van de werkgroep Gelijke Onderwijskansen/ Herijking HEA 2018-2022.
- Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Dit programma is gericht op interventies om verdere achterstanden als gevolg van corona te voorkomen en om opgelopen achterstanden zo snel mogelijk in te halen. We bekijken welke interventies met de middelen uit het NPO succesvol zijn. We evalueren of deze succesvolle interventies onderdeel kunnen worden van regulier beleid als de middelen vanuit het NPO stoppen. Het kan gaan om regulier beleid van scholen, van de gemeente of van andere betrokken maatschappelijke organisaties.
- Het rapport 'De Staat van het Onderwijs 2021'. In dit rapport roept de Inspectie van het Onderwijs op om de coronacrisis te benutten als kans om onderwijs structureel te verbeteren.
- Het SER-advies 'Een kansrijke start voor alle kinderen: Naar inclusieve en toegankelijke voorzieningen voor kinderen van 0-13 jaar' (juni 2021).
- Het SER-advies 'Gelijke kansen in het onderwijs: Structureel investeren in kansengelijkheid voor iedereen' (juni 2021).
- De beleidsprioriteiten voor kinderopvang en onderwijs in het nieuwe regeerakkoord.
- Het Nationaal Programma Zuidwest. Dit is een langjarige intensieve aanpak waarmee wordt gestreefd naar het wegwerken van onderwijsachterstanden in Den Haag Zuidwest. Dit gebeurt in samenhang met maatregelen op het gebied van wonen, werken, gezondheid, sociale samenhang en participatie. De beschikbaarheid van financiële middelen vanuit het rijk hiervoor is nog onzeker.

Trends en ontwikkelingen in het Haagse onderwijs

- *De coronacrisis had en heeft een forse impact op het onderwijs en de kinderopvang*
Het onderwijs en de kinderopvang kwamen in 2020 voor een ongekende opgave te staan. Als gevolg van maatregelen om de coronacrisis te bestrijden gingen op 16 maart 2020 kinderopvangorganisaties en scholen enkele maanden op slot en over op afstandsonderwijs en het verzorgen van noodopvang. De meeste leerlingen en studenten waren vanaf die datum afhankelijk van online onderwijs. Sindsdien moest meerdere keren snel en onder druk geschakeld worden tussen fysiek onderwijs en onderwijs op afstand. In een ongekend tempo zijn digitale vormen van onderwijs geïntroduceerd. Ook is de samenwerking tussen kinderopvang en onderwijs verbeterd, omdat ze samen voor noodopvang zorgden. Een positief gevolg. De kinderopvang en het onderwijs hebben een forse inspanning geleverd. Ze toonden veerkracht en het vermogen om te vernieuwen.
- *We hebben ondanks alle inspanningen te maken met negatieve gevolgen*
Ondanks alle inspanningen hebben peuters, leerlingen en studenten achterstanden opgelopen. Ook hun mentale welzijn staat onder druk.
- *De druk op professionals is alleen maar groter geworden*
De druk op pedagogisch medewerkers, leraren, schoolleiders en andere professionals nam tijdens de coronacrisis verder toe. Er wordt een groot beroep gedaan op duizenden onderwijsprofessionals en pedagogisch medewerkers die in Den Haag werken. Daarbij komt ook de extra druk als gevolg van een tekort aan onderwijsprofessionals. In bepaalde Haagse wijken is dat tekort heel groot. Bovendien staan de onderwijsprofessionals voor een complexe uitdaging in een grote stad als Den Haag. Het vraagt om specifieke vaardigheden die passen bij de context van een grote stad.
- *Segregatie is een risico voor kansengelijkheid*
In Den Haag hebben we te maken met een hoge mate van segregatie. Dit is een risico terwijl we continu werken aan het bevorderen van gelijke kansen in het onderwijs.
- *Een laag percentage doelgroeppeuters bij de ve*
In vergelijking met andere grote steden hebben wij in Den Haag een lager bereik onder doelgroeppeuters. Procentueel doen er minder doelgroeppeuters mee aan ve in Den Haag.
- *Toename van kinderen van migranten*
In Den Haag hebben we te maken met een groeiend aantal kinderen van internationals, van arbeids- en asielmigranten. Dit vraagt veel van het onderwijs. Kinderen komen uit steeds meer verschillende herkomstlanden en de verblijfsduren variëren sterk.

Aantal Haagse peuters en basisschoolleerlingen naar grootste risico op achterstand, 2019 en het aantal leerlingen voortgezet onderwijs Den Haag naar APCG, 2020

In de grafiek hierboven staan in de groene staven het totaal aantal Haagse peuters, basisschoolleerlingen en leerlingen in het voortgezet onderwijs. In de zwarte staven staan het aantal Haagse peuters en basisschoolleerlingen die een hoog risico lopen op een onderwijsachterstand. De zwarte staaf voor het voortgezet onderwijs staat voor de leerlingen in het voortgezet onderwijs afkomstig uit een armoedeprobleem-cumulatie-gebied (APCG).

Budget en uitgangspunten voor de uitvoering

Voor de uitvoering van de HEA 2022-2026 zijn financiële middelen nodig. De gemeente stelt deze middelen beschikbaar voor de uitvoering van het lokale beleid. Het gaat om zowel rijksmiddelen als gemeentelijke middelen uit de reguliere begroting voor onderwijs. Om welk bedrag het in totaal gaat, is nu nog niet duidelijk. De rijksmiddelen zullen we vooral inzetten voor het jonge kind en taalontwikkeling (op basis van huidige wet- en regelgeving). Het doel is om de middelen zo optimaal mogelijk in te zetten. Elk jaar maken we een verdeling van de middelen over de ambities. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten leidend:

- **Prioriteiten stellen:** we kiezen eerst voor interventies die aantoonbaar resultaat opleveren. Met onze inspanningen willen we namelijk het maximale bereiken.
- **Differentiëren:** de aanpak en interventies richten zich vooral op kinderen en jongeren met (dreigende) achterstanden. Daar is onze inzet het hardst nodig. En kunnen en willen we verschil maken.
- **Investeren in het jonge kind:** door zo vroeg mogelijk met de brede ontwikkeling van kinderen (educatie, sociale ontwikkeling en taalontwikkeling) te beginnen, wordt een (mogelijke) achterstand in de ontwikkeling voorkomen of verkleind.
- **Investeren in partnerschap met ouders:** het is belangrijk dat kinderopvang en scholen al van jongs af aan als partners samenwerken met ouders. Dat zorgt namelijk voor een optimale ontwikkeling van kinderen. Een actieve rol van ouders bevordert het leren, de motivatie, de ontwikkeling en het welzijn van hun kind.
- **Kwaliteit is belangrijker dan kwantiteit:** als het gaat om de hoeveelheid onderwijstijd. Primair ligt de focus op een effectieve invulling van de onderwijstijd. Extra leer- en ontwikkelmogelijkheden buiten schooltijd zijn een aanvulling hierop.

Goede onderwijshuisvesting als randvoorwaarde voor kwalitatief goed onderwijs

In 2020 is het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Den Haag 2020-2030 (IHP, [RIS304176](#)) vastgesteld. Hierin staat de investeringsopgave voor onderwijshuisvesting voor de komende 10 jaar. Ook in deze HEA willen we het belang van goede onderwijshuisvesting en de opgave waar we voor staan benoemen. Dat is namelijk een randvoorwaarde bij de uitvoering van deze HEA. Den Haag zet in op voldoende en goede schoolgebouwen verspreid over de stad. Ook hiervoor geldt dat gelijke kansen voor alle leerlingen in Den Haag het motto is. Voor iedere leerling in de stad moet geschikt onderwijs bereikbaar zijn.

De gemeente en de schoolbesturen trekken gezamenlijk op, omdat zij samen verantwoordelijk zijn. De taak van de gemeente is om te voorzien in voldoende en adequate onderwijshuisvesting voor alle Haagse leerlingen. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor (groot) onderhoud, aanpassingen en exploitatie. Het IHP helpt om een goede invulling te geven aan deze gezamenlijke verantwoordelijkheid. Op basis hiervan kunnen beslissers de komende jaren gefundeerde beslissingen nemen over het toekennen van (financiële) middelen voor nieuwbouw, renovatie of uitbreiding van onderwijsgebouwen in Den Haag. De onderwijsachterstandsscores zijn en blijven van invloed op de reguliere huisvestingsbehoefte van basisscholen. Voor leerlingen met onderwijsachterstanden worden meer middelen voor onderwijs, maar ook meer m² ruimte aan onderwijshuisvesting toegekend. Door met elkaar goed in overleg te blijven, anticiperen we ook op actuele ontwikkelingen. Voorbeelden hiervan zijn schades aan schoolgebouwen of uitbreiding die nodig is om wachtlijsten in het speciaal (basis) onderwijs tegen te gaan.

De investeringsmiddelen die nodig zijn om uitvoering te geven aan het IHP zijn vanaf 2024 niet toereikend. Hiermee staat het onderwijs in onze stad en de gemeentelijke begroting voor een flinke opgave. We staan niet alleen voor deze opgave. De VNG en de sectorraden trekken samen op richting het rijk. En ook het rijk zelf onderkent de opgave in het interdepartementaal beleidsonderzoek onderwijshuisvesting van dit jaar. Een financiële impuls voor onderwijshuisvesting is noodzakelijk, ook om meer kansengelijkheid te kunnen realiseren.

Samen optrekken bij regionale én landelijke vraagstukken

We trekken met elkaar op als het gaat om de educatieve agenda in Den Haag. Maar dit doen we ook bij andere vraagstukken en nieuwe ontwikkelingen. Dat gaat verder dan de beleidsagenda die we in deze HEA schetsen. Het voordeel van samen optrekken is dat we een grotere vuist kunnen maken. Bijvoorbeeld als het gaat om onderwijshuisvesting. Maar ook bij deze vraagstukken:

- Aanpak lerarentekort. Op rijksniveau ligt een belangrijke rol als het gaat om wet- en regelgeving. Bijvoorbeeld: de ruimte voor het anders organiseren van het onderwijs.
- Gezamenlijke aanvraag bij het Nationaal Groeifonds. We doen een gezamenlijke aanvraag om het aanbod van lessen op het gebied van wetenschap en technologie uit te breiden (zie speerpunt 2B). Het Nationaal Groeifonds investeert in projecten die zorgen voor economische groei op lange termijn. Kennisontwikkeling is 1 van de 3 terreinen waarop het Nationaal Groeifonds investeert in projecten.
- Toegankelijkheid van kinderopvang voor alle kinderen van 0 tot en met 13 jaar.
- Wegnemen van belemmeringen in de samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang en jeugdhulp (kindcentra).

Overzicht van ambities en speerpunten per sector

Het overkoepelende doel van de HEA 2022-2026 is gelijke onderwijskansen bevorderen.

kinderopvang
 basisonderwijs
 voortgezet onderwijs
 middelbaar beroepsonderwijs
 hoger beroepsonderwijs & wetenschappelijk onderwijs
 volwasseneneducatie

AMBITIE 1

Voldoende, bevoegde en bekwame onderwijsprofessionals

Onderwijs van hoge kwaliteit is een voorwaarde voor kansgelijkheid.

A	Professionals in en om de klas ondersteunen							
B	Breed aanbod van opleidingen en bijscholingsmogelijkheden realiseren							
C	Arbeidsmarktstrategie voor onderwijsprofessionals inzetten							

AMBITIE 2

Een optimale leer- en ontwikkelomgeving

Kinderen ontwikkelen zich het beste in een omgeving die hen uitdaagt op verschillende gebieden.

A	Investeren in extra en intensieve leertijd met focus op doelgroepen en taal							
B	Talent ontwikkelen op school, thuis én in de wijk							
C	Soepele overgangen realiseren tussen opvang- en onderwijssectoren							
D	Sociale cohesie en veiligheid op school versterken							
E	Investeren in voldoende en divers aanbod van internationaal onderwijs							

AMBITIE 3

De juiste ondersteuning en passende plek voor alle kinderen en jongeren

Met de juiste ondersteuning en passende plek vergroten we de onderwijskansen voor leerlingen.

A	Passend onderwijs of ondersteuning organiseren							
B	Toekomstperspectief bieden aan jongeren in een kwetsbare positie							

AMBITIE 4

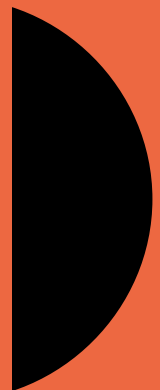
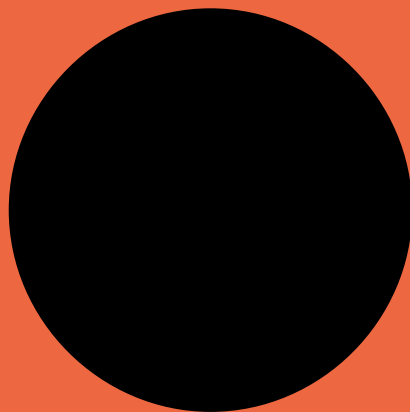
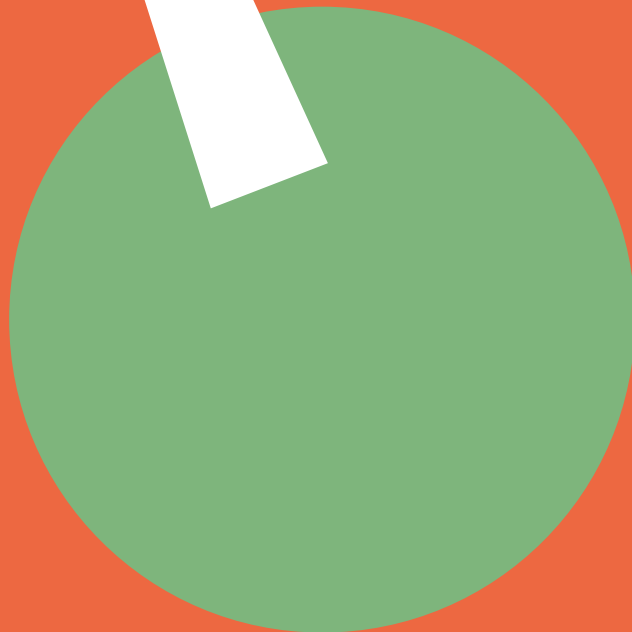
Onderwijs dat bijdraagt aan de brede welvaart van Hagenaars

Onderwijs heeft niet alleen invloed op kinderen en jongeren, maar op de samenleving in het algemeen.

A	Investeren in basisvaardigheden voor volwassenen							
B	Aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt verbeteren							
C	Investeren in een divers aanbod van hoger onderwijs en toegepast onderzoek							
D	Investeren in een aantrekkelijke studentenstad							

AMBITIE

**VOLDOENDE, BEVOEGDE
EN BEKWAME ONDERWIJS-
PROFESSIONALS**

Om alle kinderen gelijke kansen te geven is onderwijs van hoge kwaliteit nodig. Zeker voor kinderen die door hun achtergrond minder kansen krijgen op onderwijs, een diploma en een beroep dat bij hen past. Een voorwaarde voor die hoge kwaliteit van onderwijs en kinderopvang zijn voldoende, bevoegde en bekwame professionals in de kinderopvang en op scholen. En juist op dat punt ligt er een enorme opgave. Er is een hardnekkig en oplopend tekort aan onderwijsprofessionals. Tegelijkertijd staan scholen voor de extra uitdaging om achterstanden in te lopen. Het gaat om de achterstanden die kinderen hebben als gevolg van de coronacrisis. Daardoor neemt de druk op de onderwijsprofessionals toe. We zijn ons ervan bewust dat het huidige lerarentekort het moeilijker maakt om ons doel van kansgelijkheid te behalen. Ook zijn we ons ervan bewust dat het lerarentekort een probleem is dat niet binnen de context van de HEA is op te lossen. Dit lastige probleem is pas op lange termijn op te lossen. Het vraagt om een ingrijpende en duurzame landelijke aanpak.

Wat we wel kunnen doen? De bevoegde leraren zo effectief mogelijk inzetten. En het leraar zijn in Den Haag aantrekkelijker maken. Onder andere door onderwijsprofessionals in en rond de klas te ondersteunen. Door te zorgen voor goede opleidingen en bijscholingsmogelijkheden. En door het Haagse onderwijs een aantrekkelijke plek te maken om te werken. In dit hoofdstuk leest u meer over deze 3 speerpunten waar we als HEA-partners op inzetten.

De situatie in Den Haag

- *Er is en blijft een flink tekort aan onderwijsprofessionals in Den Haag*

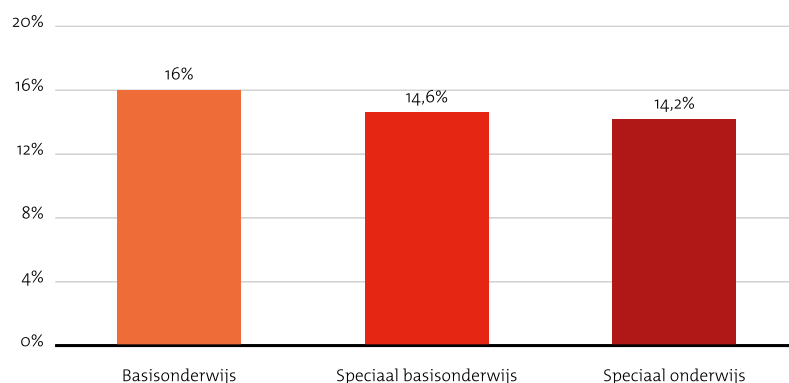
Vooraf voor het po zijn er te weinig leraren. Maar ook in het vo en het mbo is de situatie zorgelijk. En ook de kinderopvang heeft steeds meer te maken met personeelstekorten. De Haagse bevolking blijft de komende jaren groeien. Dit betekent dat het aantal kinderen in Den Haag stijgt en daarmee dus de vraag naar leraren. De dagelijkse praktijk is dat scholen moeilijker of geen nieuwe leraren vinden voor hun vacatures. Op dit moment moeten scholen noodgrepen doen om het onderwijs wel door te kunnen laten gaan. Bijvoorbeeld door leraren voor de klas te zetten die niet (volledig) bevoegd zijn. Maar voor de kinderopvang is dat geen oplossing. Ongekwalificeerde pedagogisch medewerkers mogen niet op de groep werken. Hierdoor kan het soms nodig zijn groepen te sluiten.

- *Het tekort aan onderwijsprofessionals is ongelijk verdeeld over de scholen en Haagse wijken*

Heeft een school veel leerlingen met extra onderwijs- en ontwikkelbehoeften? Dan heeft zo'n school ook vaker en langer vacatures voor leraren openstaan. Dit leidt tot extra druk voor en op die scholen. In bepaalde Haagse wijken is het tekort aan onderwijsprofessionals aanzienlijk groter dan in de rest van de stad.

Deze grafiek laat het procentuele tekort aan leraren (fte) zien ten opzichte van de totale formatie in het basisonderwijs, het speciaal basisonderwijs en het speciaal onderwijs.

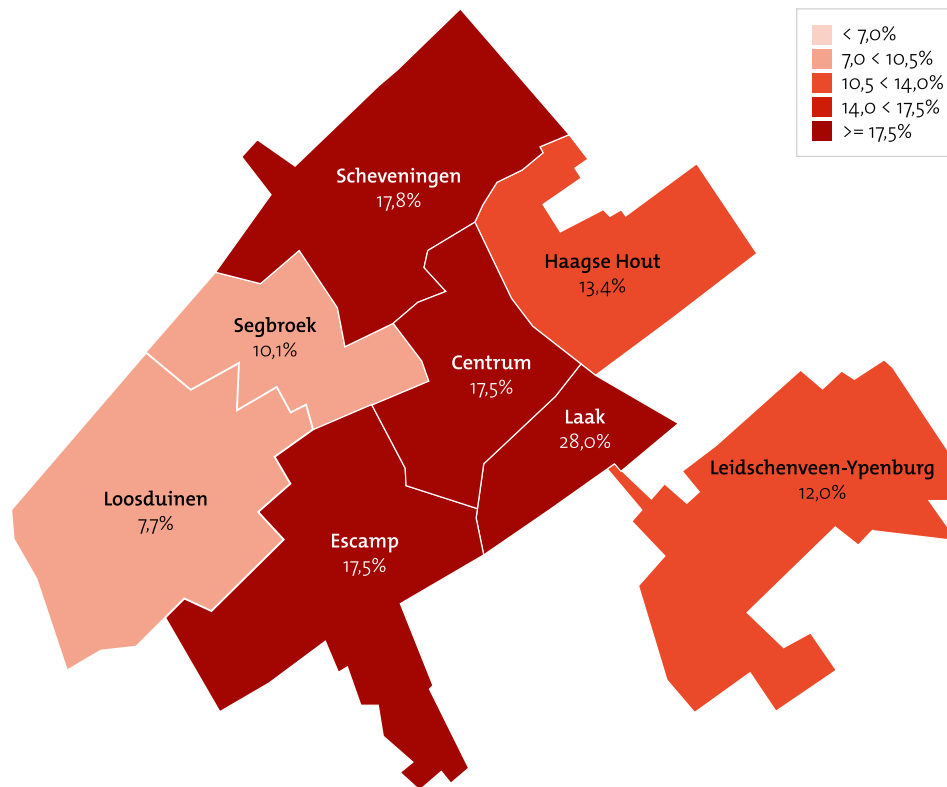
% Lerarentekort (fte) primair onderwijs, oktober 2021

Bron: DHIC/Centraal Bureau voor de Statistiek

Het kaartje hieronder laat zien hoe het procentuele tekort aan leraren in het basisonderwijs (fte) ten opzichte van de totale formatie is verdeeld over de stadsdelen in 2021. De ongelijke verdeling van het lerarentekort over de stad is goed zichtbaar.

% Lerarentekort (fte) basisonderwijs naar stadsdeel oktober 2021

DHIC/Min. v. OCW/DUO, opgaven scholen | 2021

- *(Startende) leraren stoppen met werken in het Haagse onderwijs*
We zien dat (startende) leraren voortijdig stoppen met werken in het onderwijs. Eén van de redenen is dat zij een grote werkdruk ervaren. Daarnaast zijn er mogelijk praktische problemen die niet bevorderlijk zijn om in Den Haag in het onderwijs te werken.
- *Goed om te weten: met de huidige programma's gaan we door*
De gemeente en de schoolbesturen werken samen in een aantal programma's. Met die programma's gaan we gewoon door. In het po gaan we tot 2024 door met het 'convenant Noodplan G5' en het 'programma zij-instroom'. In het vo gaan we door met het stedelijk programma 'De Rode Loper'. Binnen dit laatste programma ligt de focus vooral op een aanpak om aan meer leraren te komen.

A. Professionals in en om de klas ondersteunen

De belangrijkste taak van een leraar is het geven van kwalitatief goed onderwijs. Deze taak staat helaas onder druk door het lerarentekort. Terwijl leraren zo belangrijk zijn in het leven van kinderen. Ze kunnen een sleutelrol spelen: ze hebben grote invloed op de ontwikkeling en het zelfbeeld van kinderen. Vooral voor kwetsbare kinderen is dit heel belangrijk. Als hun leraar tijd en aandacht voor hen heeft, heeft dat een positieve invloed op hun ontwikkeling en zelfbeeld.

Wat is ons gezamenlijke doel voor de periode 2022-2026

Leraren kunnen meer tijd besteden aan de kern van hun vak: het geven van kwalitatief goed onderwijs. We ondersteunen leraren in en om de klas door de inzet van andere, goed opgeleide professionals. Hierdoor ervaren scholen minder druk van het lerarentekort.

Wat doen de HEA-partners in de periode 2022-2026

- Samen met de opleidingsinstellingen ontwikkelen we verschillende (modulaire) opleidingen voor onderwijsassistenten. Het doel is om onderwijsassistenten te stimuleren en te faciliteren om door te leren. Naast modulaire opleidingstrajecten kunnen ze een AD PEP of diploma van de pabo halen. We willen hen ondersteunen in hun verdere ontwikkeling, omdat zij dan een nog grotere waarde kunnen hebben binnen scholen. Nu zijn onderwijsassistenten namelijk vaak al heel belangrijk op school. Ze doen en kunnen vaak meer dan waarvoor ze zijn opgeleid. Ze kennen de school, de lesmethoden en de kinderen.
- De gemeente kijkt op welke manier zij kan bijdragen aan het anders organiseren van onderwijs. Bijvoorbeeld door een verandering te stimuleren of in gang te zetten. Schoolbesturen hebben aangegeven dat het noodzakelijk is dat scholen hun onderwijs anders gaan organiseren. De reden is het lerarentekort dat de komende jaren blijft volgens de prognoses. Voorbeelden van anders organiseren in het onderwijs zijn: een andere indeling van de lesdag, de week of het schooljaar, de inzet van multidisciplinaire teams of een andere indeling van de groepen. Dit zijn veranderingen die vragen om visie en tijd. De schoolbesturen en scholen zijn verantwoordelijk voor de veranderingen, de gemeente kan een bijdrage leveren.
- We versterken de vaardigheden van ondersteunende professionals. Dit doen we door hen modulaire trajecten aan te bieden. Bijvoorbeeld op het gebied van pedagogisch-didactische vaardigheden. Scholen zetten namelijk steeds vaker ondersteunende professionals in. Hiermee bedoelen we vakkrachten uit de sectoren cultuur, sport of techniek, maar ook professionals die een achtergrond hebben als pedagoog, maatschappelijk werker of pedagogisch medewerker. Deze ondersteunende professionals zijn niet alleen belangrijk om het lerarentekort te 'compenseren'. Ze kunnen met hun eigen expertise ook een waardevolle bijdrage leveren in het onderwijs aan of de ondersteuning van de leerlingen.
- We gaan door met het programma Studenten voor Educatie. Dit wordt een standaardvoorziening waar alle scholen in Den Haag gebruik van kunnen maken. Vanuit deze voorziening worden selectie en matching, scholing, begeleiding, onderzoek, monitoring en een duurzame verloning (arbeidscontract) gefaciliteerd. Als daar behoefte aan is, breiden we het programma uit. Scholen kunnen studenten uit het hoger onderwijs goed inzetten voor de begeleiding van (kleine groepjes) leerlingen. Dat bleek uit de pilot van het project. De studenten ontzorgen de leerkrachten door extra ondersteuning te geven aan de leerlingen.

Studenten voor Educatie

“Studenten voor Educatie is een project waar studenten uit verschillende richtingen kunnen werken voor een basisschool. Deze ondersteuning verhoogt de ontwikkelingskansen van leerlingen en verlaagt de werkdruk van leraren. Bovendien is het een leerzame maatschappelijke ervaring voor de studenten zelf. Voor basisschool Het Galjoen betekent het dat er twee leuke studenten met een onderzoekende houding op mijn school rondlopen. De studenten ondersteunen de leerlingen in het inhalen van achterstanden en in het ontwikkelen van hun vaardigheden. Zo maakt een van de studenten op vrijdagmiddag met een groep leerlingen een podcast. Kinderen werken op die manier op een originele manier aan hun taalontwikkeling.”

Wat levert Studenten voor Educatie op voor Het Galjoen

“Voor mij persoonlijk geldt: ik verbind graag werelden met elkaar. Door Studenten voor Educatie komen mensen met elkaar in contact. Dit zou anders niet zo snel gebeurd zijn. En we laten mensen zien hoe leuk het onderwijs is.”

Doel voor de komende vier jaar?

“Ik ben heel benieuwd of het iets oplevert met betrekking tot het lerarentekort en met het beeld dat mensen hebben van het onderwijs. Met hen hebben we hele slimme handjes in huis met een toegevoegde waarde.”

Leonie Thush - directeur basisschool Het Galjoen (Haagse Scholen)

B. Breed aanbod van opleidingen en bijscholingsmogelijkheden realiseren

Leraren die goed zijn opgeleid, kunnen ook kwalitatief goed lesgeven. Ze spelen in op de onderwijsbehoeften van hun leerlingen en weten om te gaan met de context van een grote stad. Goed opgeleide leraren zijn ook beter in staat om het beste uit hun leerlingen te halen. Daarom is het zo belangrijk dat er een breed aanbod is van opleidingen en bijscholingsmogelijkheden voor onderwijsprofessionals en zij-instromers.

Wat is ons gezamenlijke doel voor de periode 2022-2026

- We stimuleren een regionaal opleidingsaanbod. Dit aanbod biedt de juiste opleiding voor jongeren die leraar willen worden, voor zij-instromers en voor onderwijsprofessionals die zich willen bijscholen.
- We leiden meer (jonge) leraren en zij-instromers op in Den Haag: op de pabo's, op de nieuwe universitaire lerarenopleiding en op de opleidingsscholen voor vo.

Wat doen de HEA-partners in de periode 2022-2026

- De Universiteit Leiden ontwikkelt in samenwerking met de gemeente, schoolbesturen en hogescholen een nieuwe universitaire lerarenopleiding in Den Haag. We verwachten dat de opleiding voor een belangrijk deel het lerarentekort in Den Haag vermindert. De opleiding maakt het vak van leraar aantrekkelijker, omdat de leraren een brede basis meekrijgen. De opleiding leidt leraren namelijk op voor het po én de onderbouw van het vo. Daarnaast ligt de focus op thema's die spelen in een grote stad en op het bevorderen van kansengelijkheid. Met goed opgeleide leraren geven we alle Haagse kinderen een gelijke kans op kwalitatief goed onderwijs.

- We ondersteunen scholen in het vo die zich willen ontwikkelen naar een erkende opleidings-school. Ook ondersteunen we nieuwe initiatieven voor opleidingsscholen in het po. In Den Haag werken lerarenopleidingen en scholen al vele jaren met succes samen. Er is een gezamenlijke visie op het samen opleiden van nieuwe leraren. Dit zorgt ervoor dat ze de studenten voorbereiden op de onderwijspraktijk in een grote stad. De studenten vinden na hun afstuderen vaak een baan in de stad van hun stage. Op die manier dragen de opleidings-scholen ook bij aan het binden van nieuwe leraren aan Den Haag. We hebben er oog voor dat alle scholen een rol kunnen spelen in het opleiden van nieuwe leraren.
- We blijven inzetten op het verbeteren van de opleidingstrajecten voor zij-instromers: van voorlichting en assessment tot en met begeleiding nadat de zij-instromer is afgestudeerd.
- We gaan door met de ontwikkeling en implementatie van een stedelijk inductieprogramma. Dit inductieprogramma op scholen in het vo zorgt voor goede begeleiding van startende leraren. Startende leraren zijn namelijk bevoegd, maar nog niet bekwaam. Goede begeleiding en professionalisering zijn nodig om plezier te houden in het lesgeven.
- We gaan door met de leernetwerken in Den Haag. Binnen deze leernetwerken leren professionals met en van elkaar, buiten de eigen bestuurlijke omgeving. In de leernetwerken gaat het over thema's die spelen in een grote stad als Den Haag. Daardoor dragen de leer-netwerken ook bij aan de professionalisering van leraren.

Haagse opleidingsscholen

Den Haag kent vier opleidingsscholen: Opleidingsschool Haaglanden (OSH), NOD Haaglanden, Haagse opleidingsschool (HOS) en 4OLS. De opleidingsscholen staan voor het samen opleiden van studenten tot start- en stadsbekwame docenten in het voortgezet onderwijs. Studenten van de lerarenopleiding worden voor een belangrijk deel in de praktijk opgeleid. Hierdoor hebben de scholen meer invloed op het opleidingstraject en leerproces van de student. De opleidingsscholen zijn van waarde voor de Haagse student omdat er samen wordt gewerkt met instituten buiten de stad waardoor de student binnen zijn eigen stad de mogelijkheid krijgt de lerarenopleiding te volgen. Den Haag heeft zelf geen lerarenopleiding voor het voortgezet onderwijs.

De opleidingsscholen zijn ook een belangrijk instrument tegen het lerarentekort. De studenten leren de Haagse context kennen tijdens de opleiding. Hierdoor is de uitval in de eerste jaren als docent lager. Daarnaast is er meer kans dat de studenten na het afronden van hun opleiding in Den Haag als leraar aan de slag kunnen gaan.

C. *Arbeidsmarktstrategie voor onderwijsprofessionals inzetten*

We willen leraren werven, binden en behouden voor het Haagse onderwijs. Want: zonder leraren geen onderwijs! Als er meer leraren op de arbeidsmarkt beschikbaar zijn, kunnen scholen beter onderwijs geven. Ook kunnen ze dan meer investeren in kinderen die extra aandacht nodig hebben. Leraren hebben een grote rol en verantwoordelijkheid om de volgende generatie op te leiden. Deze volgende generaties zijn de samenleving van de toekomst. Leraar zijn is niet alleen een uitdagende baan, maar ook een baan met maatschappelijke betekenis!

Wat is ons gezamenlijke doel voor de periode 2022-2026

- We werven meer leraren voor het Haagse onderwijs. Meer kandidaten melden zich voor vacatures in het onderwijs. Hierdoor ervaren scholen minder druk van het lerarentekort.
- We binden en behouden leraren voor het Haagse onderwijs.
- We zorgen voor een positief imago voor het vak van leraar.

Wat gaan de HEA-partners doen in de periode 2022-2026

- We maken doorlopende campagnes die specifiek Haags zijn. De campagnes richten zich op een brede doelgroep: jongeren en zij-instromers. In de campagnes is er aandacht voor specifieke thema's in het po, vo en mbo. De campagnes zijn digitaal én fysiek, omdat we daarmee een brede doelgroep van jong tot oud bereiken.
- Voor leraren die in Den Haag werken en daar willen (blijven) wonen, is het heel lastig om een betaalbare woning te vinden. De gemeente doet haar best om voldoende betaalbare woningen te realiseren en maakt daarbij afspraken met projectontwikkelaars en verhuurders. De verhuurders stellen woningen in nieuwbouwcomplexen beschikbaar voor leraren. De gemeente gaat door met dit soort afspraken en breidt ze uit. Dit geldt voor leraren, maar bijvoorbeeld ook voor agenten en zorgpersoneel. In de Woonagenda 2020-2023 ([RIS305711](#)) staan meer (algemene) maatregelen om voldoende en betaalbare woningen te realiseren. Het doel is dat Den Haag een aantrekkelijke stad blijft om in te wonen en te werken.
- Leraren die buiten de stad wonen, kunnen problemen ervaren met parkeren en vervoer. Vanaf 1 januari 2022 kent de gemeente een speciale vergunning voor onderwijsinstellingen waarmee problemen met parkeren worden ondervangen.
- De gemeente en kinderopvanginstellingen onderzoeken samen in hoeverre er ook personeelstekorten zijn in de kinderopvang. Als dat zo is, bekijken we welke interventies nodig zijn en door wie. Doel is om met voldoende personeel te blijven zorgen voor de kwaliteit en continuïteit van het aanbod van kinderopvang voor kinderen van 0-13 jaar (inclusief ve).

Campagne 'Word leraar in Den Haag'

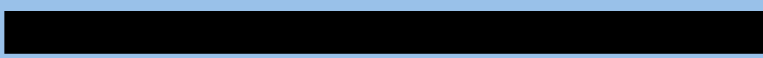
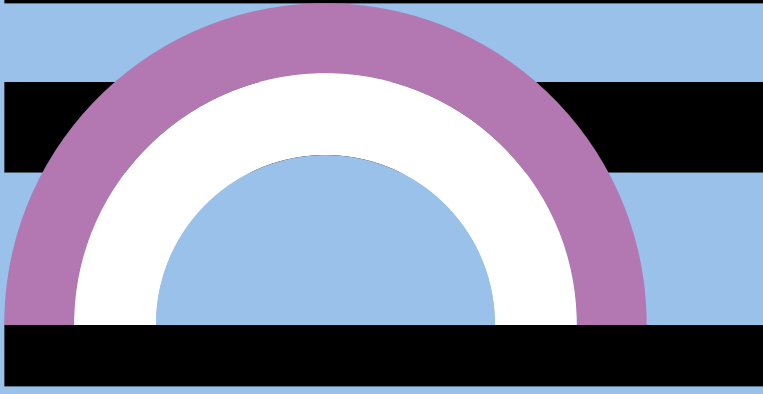
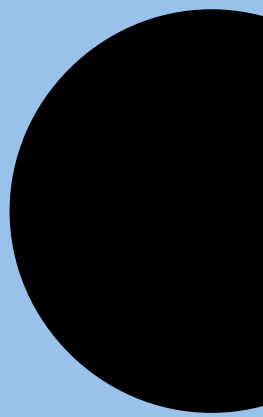
"Als klein meisje wist ik het al: ik word leraar. Mijn eigen leraar in groep 8 had veel geduld met me, zag me echt en inspireerde me. Dat gaf de doorslag. Met veel passie, creativiteit en liefde sta ik nu zelf voor de klas. Niet alleen de didactische en pedagogische kanten neem je mee. Minstens zo belangrijk is het om een goed voorbeeld te zijn, puur en eerlijk tegen de kinderen en tegelijk duidelijk en streng. Hierin speel ik geen rol, maar ben altijd mezelf. En dat moet ook, want de kinderen prikken er anders doorheen. Ook naar de ouders ben ik duidelijk. Ik beperk mijn tijd voor de ouders niet tot de 10-minuten gesprekken. Als het nodig is dan bel ik ze op, ga bij ze langs of ga op ziekenbezoek bij de kinderen. Juist bij kinderen die het meer nodig hebben, kan ik van meerwaarde zijn. Dat maakt werken in Den Haag prachtig. Ouders en de kinderen voelen dat ik er voor ze ben. Onvoorwaardelijk. Daarvoor vraag ik wel dat de kinderen hard werken, maar dat mag afgewisseld worden met een lolletje. Maar ik verlies nooit de kwaliteit van het onderwijs uit het oog. Het lerarentekort doet me dan ook veel. Daar hebben we met z'n allen constant mee te maken en heeft direct impact op de staat van het onderwijs. Dat neemt niet weg dat ik er alles aan zal doen, zowel binnen het onderwijs als privé, om het mooiste vak dat er is te promoten."

Cherelle Bouwen, leraar groep 8, didactisch begeleider en influencer
www.wordleraarinden Haag.nl

AMBITIE

**OPTIMALE LEER-
EN ONTWIKKEL-
OMGEVING**

Kinderen en jongeren ontwikkelen zich het beste in een omgeving die hen uitdaagt op verschillende gebieden: op cognitief, sociaal-emotioneel én fysiek gebied. Voor veel kinderen is een optimale leer- en ontwikkelomgeving niet vanzelfsprekend. Omdat er thuis geen Nederlands wordt gesproken. Omdat er thuis weinig of geen gesprekken worden gevoerd. Omdat er geen aandacht is voor sport of culturele activiteiten. Of omdat ouders deze kinderen niet of minder goed kunnen begeleiden bij hun ontwikkeling. Daarom zorgen we voor programma's die kinderen en jongeren (en hun ouders) uitdagen om hun cognitieve vaardigheden en talenten te ontwikkelen. We zorgen voor een kwalitatief sterk, toegankelijk en integraal aanbod van (buitenschoolse) voorzieningen in de school en in de buurt. Ouders worden hier actief bij betrokken, zodat ook de ouders zelf een actieve rol (gaan) vervullen bij de talentontwikkeling van hun kind. Het aanbod is geschikt voor kinderen vanaf 2,5 jaar tot en met jongeren die 18 worden. Binnen dit aanbod is er ook aandacht voor omgaan met andere mensen en met mensen die anders denken. Met elkaar willen we namelijk een samenleving waarin we elkaar ruimte geven en respecteren. Om een optimale leer- en ontwikkelomgeving te realiseren, zetten we in op 5 speerpunten. In dit hoofdstuk vindt u een uitleg bij elk van die 5 speerpunten.

A. *Investeren in extra en intensieve leertijd met focus op doelgroepen en taal*

Het is belangrijk dat kinderen zo jong mogelijk in aanraking komen met taal. Taal is namelijk de sleutel om goed mee te kunnen doen in het onderwijs en in de maatschappij. Hoe eerder en hoe meer een kind met taal te maken krijgt, hoe beter zijn of haar taalvaardigheid.

De situatie in Den Haag

- *Er zijn veel kinderen die de Nederlandse taal niet of onvoldoende spreken*
Er zijn veel kinderen die in een taalarme omgeving opgroeien. Daardoor spreken zij geen of onvoldoende Nederlands. Door een taalachterstand is het moeilijker om mee te komen in het onderwijs. Nederlands spreken, lezen, schrijven en vooral begrijpen zijn namelijk belangrijke voorwaarden om Nederlands onderwijs te kunnen volgen.
- *Ook kinderen van internationals hebben moeite met de Nederlandse taal*
Er zijn kinderen die vanuit het buitenland in Den Haag komen wonen. Vaak omdat één van hun ouders (tijdelijk) werk heeft gevonden in Den Haag. Een deel van deze kinderen volgt internationaal onderwijs (zie ook speerpunt 2E) en een grote groep gaat naar regulier onderwijs. Ook voor deze kinderen is aandacht nodig.
- *Ongeveer 50% van de kinderen tussen 2,5 en 4 jaar is doelgroeppeuter*
De doelgroeppeuter is een peuter bij wie een (dreigende) achterstand is in taal en ontwikkeling. Het CJG geeft daar een indicatie voor. Voor deze kinderen is 16 uur per week beschikbaar.
- *Ongeveer 67% van de doelgroeppeuters gaat naar de ve, zie tabel op pagina 21*
Het doel van de ve is om peuters een betere start te geven in het po. Verschillende factoren maken het lastig om doelgroeppeuters naar de ve toe te leiden. Voorbeelden van factoren: de ve is onbekend, ouders spreken niet goed Nederlands of er is wantrouwen naar de overheid.

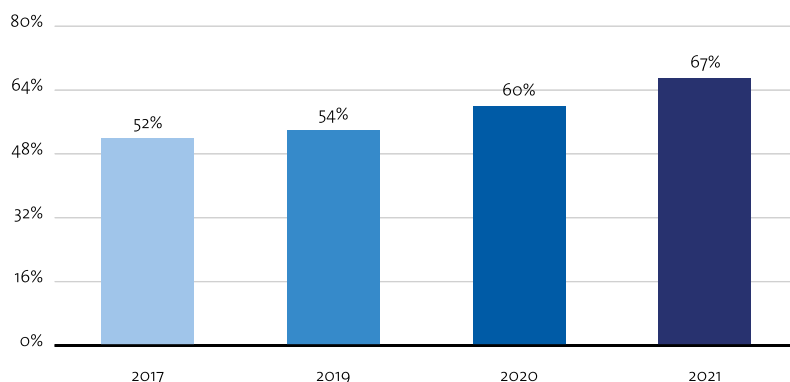
- *Ook doelgroepkinderen verdienen extra aandacht*

School is soms de enige plek waar doelgroepkinderen Nederlands spreken en leren lezen en schrijven. De druk op scholen om achterstanden in te lopen door de taal- en leesvaardigheid te vergroten is in zo'n geval hoog. Dit terwijl de school al een vol programma heeft. Dit probleem speelt nadrukkelijk ook in het vo voor leerlingen uit APC-gebieden. Heeft een leerling een onderwijsachterstand? Dan volgt hij of zij vaker onderwijs op een lager niveau dan hij of zij cognitief zou kunnen. Ook moeten zij meer obstakels en vooroordelen overwinnen om op hetzelfde niveau te komen als leerlingen zonder achterstand. Dat geldt nog meer voor nieuwkomers in Den Haag die starten met een taalachterstand.

- *Veel ouders hebben moeite met de Nederlandse taal*

Ongeveer 24% van de Haagse volwassenen heeft moeite met de Nederlandse taal en daardoor moeilijkheden om mee te doen in de samenleving. Naast moeite met taal kunnen deze volwassenen ook moeite hebben met rekenen of digitale vaardigheden. Bij ouders van jonge kinderen zorgt dit ervoor dat het extra moeilijk is om hun kind te ondersteunen bij alles wat met school te maken heeft. Speerpunt 4A richt zich op deze Haagse volwassenen.

% Doelgroepkinderen dat ve volgt

DHIC/GDH/OCW (int. reg.) | 2017 - 2020

In Den Haag hebben alle kinderen recht op goed onderwijs om hiermee gelijke kansen te creëren. Voorwaarde voor een goede start op het basisonderwijs is een goede beheersing van de Nederlandse taal, rekenvaardigheid en een goede sociaal-emotionele ontwikkeling. Kinderen die dit van huis uit niet of minder meekrijgen komen in aanmerking voor kinderopvang met voorschoolse educatie. Dit biedt kinderen een betere start.

Wat is ons gezamenlijke doel voor de periode 2022-2026

- In 2026 gaat 90% van de doelgroeppeuters naar de ve zodra zij 2,5 jaar zijn. Hiermee zorgen we onder andere voor een betere taalvaardigheid bij doelgroeppeuters, zodat ze een betere start hebben op de basisschool. De betrokkenheid van ouders is een randvoorwaarde voor succes. Daarom is er regelmatig persoonlijk contact met de ouders van de doelgroeppeuters over de ontwikkeling van hun kind.
- We zorgen voor een link tussen ve en volwasseneneducatie. Ouders van doelgroepkinderen (peuters en leerlingen) zijn namelijk vaak minder taalvaardig. Ons doel is dat meer ouders van jonge doelgroepkinderen een taaltraject volgen in de komende periode.

- In het po en vo wordt het potentieel van kinderen en jongeren optimaal benut. Ze krijgen een aanbod van extra en intensieve leertijd waarbij taal een belangrijk onderdeel is. Interventies die effectief zijn gebleken, worden uitgebreid.
- De leesvaardigheid bij kinderen en jongeren verbetert door in te zetten op het stimuleren van hun leesmotivatie.

Wat doen de HEA-partners in de periode 2022-2026

- We stimuleren deelname aan ve door het meer bekendheid te geven. De gemeente maakt een campagne rondom ve. Ook verschillende toeleidingsprogramma's zorgen voor meer bekendheid. De toeleidingsprogramma's organiseren we vooral in wijken waar relatief veel doelgroeppeuters wonen. Verschillende partners spelen een rol bij deze toeleidingsprogramma's: onder andere CJG, bibliotheken en aanbieders van ve.
- We brengen in kaart bij welke basisscholen veel doelgroeppeuters instromen die geen ve hebben gehad. Met deze basisscholen bekijken we welke extra ondersteuning nodig is voor leerkrachten van groep 1 en 2.
- We richten een kennisnetwerk op om de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie te verhogen.
- In het po en vo zetten we in op het inlopen van onderwijsachterstanden met extra en intensieve leertijd voor doelgroepleerlingen met een focus op extra taalstimulering en aandacht voor het taalniveau. Dit extra leeraanbod voorziet ook in studieondersteuning.
- Samen met bibliotheken voorzien we in huiswerkfaciliteiten voor leerlingen met name uit het vo. Zo bieden we leerlingen een werkplek waar ze hun huiswerk kunnen maken, waarbij ze ondersteund worden door (vrijwillige) huiswerkbegeleiders.
- Samen met partners in de stad geven we een impuls aan leesbevordering in het po en vo. In bibliotheken en buurthuizen organiseren we leesstimuleringsprogramma's voor ouders en kinderen van de basisschool. We verkennen hoe we het leesplezier bij jongeren van het vo en het mbo kunnen vergroten. Dit vraagt om een integrale aanpak met partners in de stad.
- Op dit moment zijn er al kopklassen voor kinderen die last hebben van hun taalachterstand. De bestaande kopklassen zorgen ervoor dat leerlingen de kans krijgen het niveau te halen dat ze cognitief aan kunnen. We gaan door met deze kopklassen en breiden ze verder uit.
- We zetten een flexibel opvangmodel op in het onderwijs voor de toestroom van een brede groep kinderen met een buitenlandse achtergrond, die geen of onvoldoende Nederlands beheersen (al dan niet met een Nederlands paspoort). Met dit model zorgen we voor een goede opvang van deze kinderen en hun voorbereiding op een overstap naar het regulier onderwijs.
- Er zijn veel laaggeletterde volwassenen in Den Haag (zie ook speerpunt 4A). Dit zijn soms ouders van jonge kinderen. Deze groep willen we aanmoedigen een taaltraject te volgen. Dat doen we onder andere door een betere doorverwijzing te organiseren naar taaltrajecten via plekken waar deze ouders komen. Denk aan plekken als de ve, scholen en het CJG.

Kopklas

Is een kind slimmer dan de resultaten laten zien, omdat het de Nederlandse taal nog niet voldoende onder de knie heeft? Dan kan het misschien naar de kopklas. Dit is een extra jaar na groep 7 of 8 waarin veel aandacht is voor de Nederlandse taal, zelfstandig werken en samenwerken. De kopklas is een kansklas en gevestigd op een school voor voortgezet onderwijs. In Den Haag zijn vier kopklassen: een kopklas (kader) tl, twee kopklassen vmbo-tl/havo en een kopklas havo/vwo.

Meer informatie: www.haagsekopklas.nl

B. *Talent ontwikkelen op school, thuis én in de wijk*

Een kind groeit op en ontwikkelt zich in 3 leefwerelden: school, wijk en thuis¹. Als deze leefwerelden beter aansluiten op elkaar in regels en verwachtingen, dan maken kinderen meer kans om vooruit te komen op school. Door de samenwerking tussen school/opvang, ouders en omgeving krijgen kinderen en jongeren meer kans om hun talenten te ontwikkelen. Vaak bepaalt de sociaaleconomische positie van ouders of kinderen wel of niet mee kunnen doen aan buitenschoolse activiteiten. Niet alle Haagse kinderen kunnen meedoen aan buitenschoolse opvang, sport, culturele activiteiten en/of (extra) onderwijs, terwijl deze activiteiten juist helpen om kennis en talenten te ontwikkelen. Ook kinderen voor wie talentontwikkeling niet vanzelfsprekend is, moeten die kans krijgen.

Wat is ons gezamenlijke doel voor de periode 2022-2026

- Voor alle doelgroepopleerlingen én voor kinderen en jongeren uit een APC-gebied zijn er voldoende mogelijkheden om te leren en zich te ontwikkelen op school en buiten schooltijd. De kinderen en jongeren kunnen in hun eigen wijk meedoen aan activiteiten op het gebied van cultuur, sport, techniek en welzijn.
- De samenhang tussen school/opvang, wijk en thuis wordt verder versterkt. Integrale voorzieningen (zoals IKC's) hebben een divers aanbod waaruit blijkt dat kinderopvang, onderwijs, zorg en welzijn met elkaar samenwerken. Ouders hebben een actieve rol bij talentontwikkeling.

Wat doen de HEA-partners in de periode 2022-2026

- We vragen aan buurthuizen, bibliotheken en/of buitenschoolse opvang om programma's voor talentontwikkeling aan te bieden in APC-gebieden. Het gaat om programma's met activiteiten op het gebied van cultuur, sport, techniek en welzijn. De activiteiten zijn gericht op leerlingen uit het po en vo. Met deze programma's compenseren we voor een deel wat ouders niet (kunnen) bieden. Ook organiseren we zomerprogramma's, zodat leerlingen tijdens de zomervakantie een educatief en recreatief programma kunnen volgen.
- We zorgen dat er voldoende aanbod is van lessen op het gebied van wetenschap en technologie. Het aanbod is bedoeld voor leerlingen in het po en vo.
- De integrale voorzieningen voor kinderen van 0 tot 13 jaar ontwikkelen we door. Daarbij houden we ook rekening met vervangende nieuwbouw.
- De gemeente stimuleert de samenwerking tussen kinderopvang, onderwijs, zorg en welzijn. Bijvoorbeeld door voorwaarden aan subsidies te stellen.
- Scholen besteden aandacht aan het belang van samenhang in de 3 leefwerelden (school, wijk en thuis). Ze zoeken de samenwerking met de omgeving en nemen deel aan (gezamenlijke) bijscholingstrajecten en/of een stedelijk leernetwerk.

¹ Bron: "Hoe de straat de school binnendringt" van Iliass El Hadioui, als de opvattingen, gedrag, ambities en taal binnen de 3 werelden gelijk zijn, dan kunnen leerlingen makkelijker stijgen in hun schoolontwikkeling. Dit essay vormt de grondslag van de transformatieve school.

Wat maakt De Wissel een bijzondere basisschool?

“Op De Wissel hebben wij 45 verschillende nationaliteiten. Wij zijn een nieuwkomersschool met kinderen die net uit het buitenland komen. Ons team is een afspiegeling van de maatschappij en daar ben ik heel trots op. Wij proberen zoveel mogelijk activiteiten binnen school te halen en zo de kanselijkheid groter te maken en zo veel meer mogelijk te maken voor onze leerlingen.”

Met wie werkt De Wissel samen?

“Wij werken niet alleen met projecten voor kinderen maar ook voor ouders. Dit zijn projecten in het kader van burgerschapskunde en leren kijken naar de toekomst van de kinderen, de juiste keuzes leren maken en dat soort dingen. We organiseren ook vakantiescholen het hele jaar door. Sinds oktober 2021 zijn we onderdeel geworden van ‘Kind Centrum De Wissel’. In dit Kind Centrum werken we met vier organisaties samen: peuterleerplek De Wildebras van JongLeren, HKV/Ons Eibernest, BSO Dion-DAK en de organisatie voor sport en spel MEHR. Met elkaar maken we het verschil op school en in de wijk. Wij werken als Kind Centrum De Wissel intensief samen vanuit een gezamenlijke visie waarbij ouderbetrokkenheid centraal staat.”

Wat zijn de ambities van De Wissel voor de komende jaren?

“Onze school heeft het mooiste publiek. Ik wil alle kansen benutten voor leerlingen én ouders omdat zij nog zoveel te winnen hebben. Out of the box denken bijvoorbeeld over het lerarentekort en de partners in dit proces betrekken vind ik hierbij belangrijk.”

Bianca Heijsteeg - directeur basisschool De Wissel

C. Soepele overgangen realiseren tussen opvang- en onderwijssectoren

We streven naar soepele overgangen tijdens de hele schoolloopbaan. Bij elke overstap bestaat het risico dat talent en motivatie verloren gaan. Daarom is het zo belangrijk om soepele overgangen tussen opvang- en onderwijssectoren te realiseren. Als kinderen en jongeren (en hun ouders) goed zijn voorbereid op wat er gaat komen, dan kunnen ze de verandering vaak beter aan. Door de soepele overgangen maken alle kinderen evenveel kans om goed terecht te komen. Bij een soepele overgang is er aandacht voor continuïteit in de begeleiding en in het onderwijsaanbod. Dit geldt zowel bij een overstap binnen dezelfde school of opleiding als bij een overstap naar een andere school of opleiding.

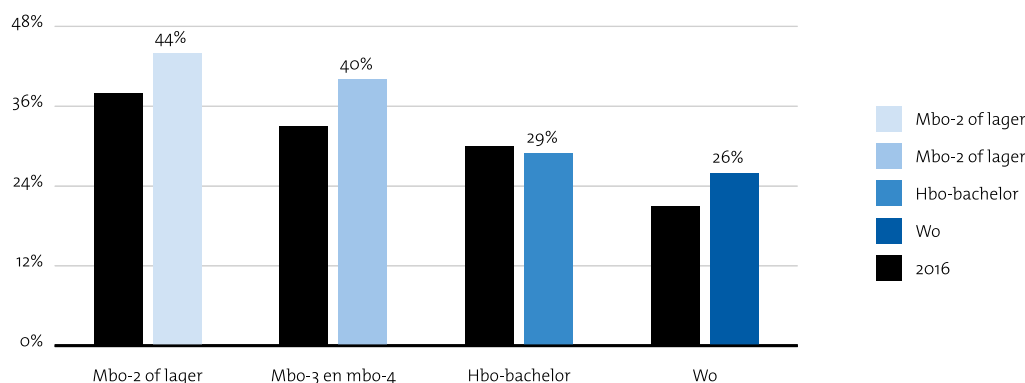
Een soepele overgang voorkomt schooluitval en voorkomt dat talent en motivatie verloren gaan. We weten dat op dit moment nog niet alle leerlingen van groep 8 een schooladvies krijgen dat bij hun potentieel en ontwikkeling past. Meer passende schooladviezen, soepele overgangen en meer brede brugklassen dragen eraan bij dat leerlingen makkelijker doorstromen naar een niveau dat recht doet aan hun capaciteiten. Ook bij de overstap naar vervolgonderwijs, werk of dagbesteding bestaat het risico op uitval. Er zijn leerlingen die ondersteuning en begeleiding nodig hebben bij de overstap.

Wat is ons gezamenlijke doel voor de periode 2022-2026

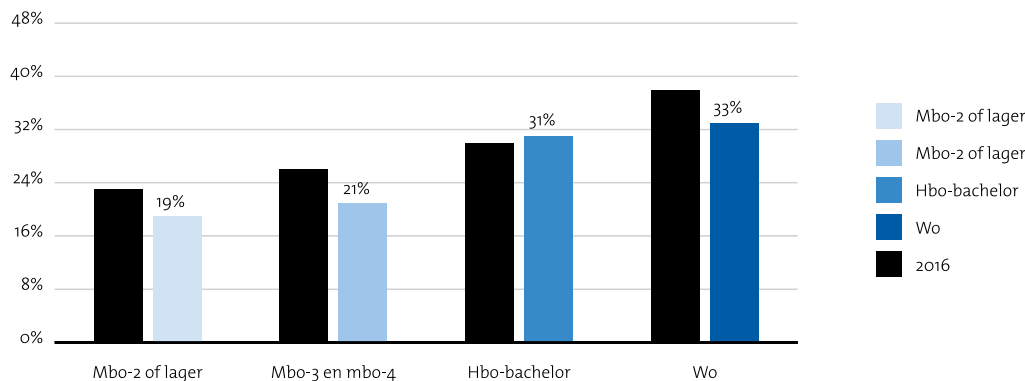
- We versterken de doorgaande lijn tussen ve (voor doelgroeppeuters) en vroegschoolse educatie (voor doelgroepkinderen in groep 1 en 2).
- Elke leerling die begint in het basisonderwijs heeft een even grote kans om op de basisschool van zijn keuze te komen. De procedure is transparant, objectief, toegankelijk en zo veel mogelijk digitaal.
- Het percentage onder advisering bij leerlingen uit groep 8 is gedaald. In groep 8 krijgen alle leerlingen een schooladvies dat recht doet aan hun potentieel. Ouders worden goed en vroegtijdig betrokken bij het proces en geïnformeerd over het advies.
- Leerlingen in het vo kunnen makkelijker overstappen naar een ander niveau als dat wenselijk is.
- We verbeteren de instroom in het mbo en hbo. Zo verminderen we schooluitval vanwege een verkeerde studiekeuze.

De grafieken hieronder laten zien bij hoeveel procent van de leerlingen het schooladvies onder, gelijk of boven de CET-score is. Dit is uitgesplitst naar het opleidingsniveau van de ouders, namelijk mbo-2, mbo-3 en mbo-4, hbo-bachelor en wo. Als de CET-score minimaal een half schoolniveau hoger is dan het schooladvies spreken we van onder advisering. Van over advisering is sprake wanneer het advies van de docent minimaal een half schoolniveau hogers dan de CET-score. Bij leerlingen met ouders met een opleidingsniveau van mbo-2 of lager is vaker sprake van onder advisering ten opzichte van leerlingen waarvan de ouders wo opleidingsniveau hebben.

Schooladvies t.o.v. CET-score naar opleiding ouders: % onder advisering

Schooladvies t.o.v. CET-score naar opleiding ouders: % over advisering

DHIC/SEO Economisch Onderzoek | 2016, 2018

In Den Haag krijgen basisschoolleerlingen in groep 8 voor 1 maart een schooladvies van de leerkracht nog voor zij de centrale eindtoets (CET) hebben gemaakt. Op basis van dit schooladvies kan een leerling zich inschrijven op een middelbare school.

Wat doen de HEA-partners in de periode 2022-2026

- Bij een overstap werken de onderwijsinstellingen samen: de onderwijsinstelling waar het kind, de jongere of de student vertrekt én de onderwijsinstelling waar hij of zij naartoe gaat. Hierdoor worden kinderen, jongeren, studenten en hun ouders beter voorbereid op de overstap.
- We hebben blijvend aandacht voor de kwaliteit van het schooladvies aan leerlingen van groep 8. Uit onderzoek blijkt dat niet alle kinderen het best passende schooladvies krijgen. Met het 'Plan van aanpak onderwijsadvisering' zetten we een aantal acties in. Zo krijgen schoolmaatschappelijk werkers en oudercoaches extra uren beschikbaar om met ouders van groep 7 en 8 in gesprek te gaan over het schooladvies. De komende jaren blijven we door middel van onderzoek de schooladviezen en schoolloopbanen monitoren. Zo zorgen we voor doorontwikkeling van het proces om tot een schooladvies te komen. Een goed schooladvies is een advies zonder vooroordeel op basis van culturele achtergrond, opleidingsniveau of herkomst van de ouders.
- We stimuleren dat er meer brede en heterogene brugklassen komen. En dat er een langere brugklasperiode is, zodat leerlingen hun schoolloopbaan nog kunnen aanpassen. We stimuleren de scholen in het vo om op lange termijn meer verschillende onderwijsniveaus aan te bieden in hetzelfde gebouw. Ook dat maakt een eventuele overstap namelijk makkelijker. Bij vervangende nieuwbouw proberen we hier rekening mee te houden.
- We monitoren de overstap van vo naar mbo en hbo. Ook zorgen we dat kinderen eerder en vaker met loopbaanoriëntatie te maken krijgen. Bijvoorbeeld door een bezoek aan een bedrijf, door een programma op school of door oriëntatie op de arbeidsmarkt. We stimuleren scholen nog meer om gebruik te maken van het bestaande aanbod. Dat aanbod breiden we verder uit met vooral aandacht voor techniek en vakmanschap, zorg en onderwijs. Onze samenleving heeft namelijk steeds meer behoefte aan werknemers in deze beroepen.
- We volgen de landelijke ontwikkelingen rond de invoering van een centraal aanmeldmoment in het vo nauwgezet. Als dat nodig is, passen we gezamenlijk de BOVO-procedure aan.

Voor iedere leerling een passende route naar mbo, hbo en werk

Spirit4you werkt samen met gemeenten, scholen, besturen en onderwijsprofessionals in de regio Haaglanden aan de overstap van vo naar mbo en die van havo of mbo naar hbo. Dit doet ze onder andere met het platform [Bekijkjetoekomstnu.nl](https://www.bekijkjetoekomstnu.nl), het *Student Skills Team* en *opleidings- en beroepsbeurzen*. Hiermee biedt ze jongeren een betere kans op onderwijs en werk, passend bij hun talenten en mogelijkheden.

Spirit4you zet ook in op het professionaliseren van het netwerk van onderwijsprofessionals om zo de overgangen tussen de onderwijssectoren te verbeteren. Spirit4you heeft een rijk aanbod aan bijeenkomsten voor onderwijsprofessionals, waarin kennisuitwisseling plaatsvindt. Zij signaleert samen met de onderwijsprofessionals problemen en wensen door monitoring. Samen werken ze aan oplossingen om doorstroming van jongeren naar een vervolgopleiding of beroepspraktijk mogelijk te maken.

D. *Sociale cohesie en veiligheid op school versterken*

Elke school in Den Haag moet een veilige omgeving bieden voor haar leerlingen. Een omgeving waarin ze zichzelf kunnen zijn, zich kunnen ontwikkelen en zich geaccepteerd voelen. Sociale cohesie draagt bij aan kansengelijkheid omdat alle kinderen gezien mogen en moeten worden. Het onderwijs heeft een belangrijke rol om sociale cohesie en veiligheid op school te versterken.² School is namelijk dé plek waar verschillende opvattingen en culturen samenkomen. Leerlingen leren zo om te gaan met andere waarden en overtuigingen. Door recente geweldsincidenten onder jongeren in Den Haag staat het onderwerp schoolveiligheid extra in de belangstelling. Met een adequate gemeentelijke aanpak richten we ons op het terugdringen van wapenbezit en geweldsincidenten op en rond de school. Op basis van het beeld van de stad en de verwachte ontwikkelingen is het versterken van sociale cohesie op school en in de klas des te belangrijker. In Den Haag hebben we namelijk te maken met een hoge mate van segregatie, een flinke groei van de bevolking en een toename van de diversiteit van de bevolking.

Verder beïnvloedt de toenemende polarisatie in de samenleving ook de opvattingen en het gedrag van kinderen en jongeren over en naar elkaar. Aandacht op school voor omgangsvormen en regels, voor socialisatie, voor persoonsvorming en voor burgerschapsonderwijs is nog belangrijker geworden. Deze aandacht levert een belangrijke bijdrage aan het ontwikkelen van begrip voor andere culturen en opvattingen. Daarmee versterkt het de sociale cohesie en veiligheid op school en kan het polarisatie verminderen. Het thema schoolveiligheid staat op de agenda. Dit sluit aan bij de aanpak van veiligheid binnen de gemeente.

Wat is ons gezamenlijke doel voor de periode 2022-2026

- Leerlingen en leraren blijven de school als een veilige omgeving ervaren. Ze zijn betrokken bij de school, de leraren of collega's en de (mede)leerlingen. Ook weten ze welke interventies ze kunnen inzetten om de schoolveiligheid te bevorderen.
- Scholen besteden aandacht aan maatschappelijke thema's. Denk aan: (online) pesten, digitale weerbaarheid, lhbt, discriminatie, ondermijning, wapenbezit, radicalisering, mensenhandel, antisemitisme en klimaat. Deze aandacht levert een belangrijke bijdrage aan het ontwikkelen van begrip voor andere culturen en opvattingen. Daarmee versterkt het de sociale cohesie en veiligheid op school en vermindert het polarisatie.
- Elke school heeft een actueel schoolveiligheidsplan dat bekend is bij leraren, ouders en leerlingen. Er zijn afspraken over regels en omgangsvormen in en rond de school. Scholen werken actief aan de veiligheid op school.
- Scholen weten hoe zij moeten handelen bij (gewelds)incidenten of illegaal gedrag zoals wapenbezit, mensenhandel en drugshandel.
- Leerlingen met verschillende achtergronden en niveaus kunnen elkaar makkelijker ontmoeten en makkelijker met elkaar omgaan.

Wat doen de HEA-partners in de periode 2022-2026

- We faciliteren scholen bij de inkoop van programma's over maatschappelijke thema's.
- We reiken handvatten aan bij scholen om hun schoolveiligheidsbeleid te updaten.
- Ook brengen we programma's en handelingsprotocollen onder de aandacht bij scholen. Het gaat dan om programma's als 'Vreedzame wijk' en 'Vreedzame school' en handelingsprotocollen voor (gewelds)incidenten en illegaal gedrag.

² Zie ook SCP-rapport 'Samen of gescheiden naar school' (2021)

- Scholen, politie, Openbaar Ministerie, gemeente en partners in de wijk gaan in gesprek over regels en omgangsvormen. De bestaande convenanten evalueren en updaten we.
- De gemeente laat gebruikers in de stad zien welk aanbod van interventies voor schoolveiligheid er is. Hieruit wordt duidelijk wat de gemeente doet en welke organisaties er op dit vlak zijn.
- We organiseren elk jaar activiteiten voor alle leerlingen van verschillende scholen. Bijvoorbeeld festivals, gezondheid- en sportevenementen en culturele voorstellingen.
- We onderzoeken periodiek hoe leerlingen en leraren de veiligheid op school beleven.

Schoolveiligheid

Een school is een plek waar iedereen samenkomt. In een veilige klas heeft onderwijs de ruimte. Alle leerlingen hebben recht op een veilige schoolomgeving. Schoolveiligheid heeft ook te maken met sociaal-economische factoren en de kansenongelijkheid in de stad. Scholen voelen een grote urgentie om deze problematiek aan te pakken. Scholen zien in toenemende mate dat de (verharde) straatcultuur in de omgeving van de scholen is doorgedrongen. Scholen werken hierin samen met politie, gemeente en jongerenwerkers. De gemeente heeft een campagne ontwikkeld over dit thema, <https://www.youchoose.nl/denhaag>

Het doel is om de jongeren bewust te maken dat het dragen van een wapen niet normaal is. Ook worden docenten aangespoord om het gesprek aan te gaan met hun leerlingen over het onderwerp.

E. *Investeren in voldoende en divers aanbod van internationaal onderwijs*

Internationaal onderwijs is onderwijs voor kinderen van internationals die tijdelijk in Nederland wonen. Binnen het internationaal onderwijs volgt men een vast curriculum. Hierdoor kunnen leerlingen bij een verhuizing naar een ander land makkelijker in het onderwijs instappen. De verwachting is dat het aantal internationals in Den Haag blijft groeien. Ook voor hun kinderen is kansgelijkheid belangrijk. In Den Haag hebben we een aanbod van internationaal onderwijs in het po en vo en Engelstalig onderwijs in het mbo en ho. Dat levert een bijdrage aan de onderwijsbehoefte van internationale kinderen. Ook is het aanbod van economisch belang voor de regio. Het aanbod van internationaal onderwijs speelt namelijk een belangrijke rol voor internationale organisaties/bedrijven om zich wel of niet in Nederland te vestigen.

Wat is ons gezamenlijke doel voor de periode 2022-2026

- We bieden voldoende onderwijsplekken in het reguliere onderwijs en het bekostigd internationaal onderwijs voor kinderen van internationals.
- We hebben in Den Haag een passend onderwijsaanbod voor kinderen van alle achtergronden.

Wat doen de HEA-partners in de periode 2022-2026

- We monitoren het aantal leerlingen binnen het internationaal onderwijs op de basisscholen en de scholen in het vo. Ook monitoren we hoeveel kinderen van internationals les krijgen in het reguliere onderwijs. De monitoring gebeurt in de regio Leiden – Den Haag – Delft. Door de monitoring houden we trends in de gaten en kunnen we op tijd inspelen op de ontwikkelingen. We rapporteren elke 2 jaar over de bevindingen.

- We zorgen voor goede voorlichting aan internationals die een school zoeken voor hun kind. Hiervoor werken we samen met het The Hague International Centre (THIC).
- We vormen een kennisnetwerk met andere regio's waar veel internationaal onderwijs wordt aangeboden. Denk aan de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en Eindhoven Brainport.
- We stimuleren de samenwerking tussen internationale en reguliere scholen. Het doel daarvan is dat reguliere scholen hun aanbod kunnen vergroten voor kinderen van internationals die niet in het internationaal onderwijs instromen. Door de samenwerking zorgen we dat er geschikt onderwijs is voor alle kinderen van internationals.

Onderzoek naar internationaal onderwijs

De gemeente Den Haag (de dienst OCW/Onderwijsbeleid) laat tweejaarlijks regionaal onderzoek uitvoeren naar internationaal onderwijs. Het onderzoek kijkt naar de ontwikkeling in het aantal leerlingen dat op internationale scholen onderwijs volgt en naar de ontwikkeling in onderwijsvormen op deze scholen. De regio die centraal staat in het onderzoek bevat de gemeenten: Den Haag, Delft, Leiden, Rijswijk, Voorschoten, Westland en Wassenaar. De uitkomsten van het onderzoek worden gebruikt om in te spelen op trends in het internationale onderwijs zoals de toenemende behoefte aan speciaal onderwijs binnen het internationaal onderwijs. Begin 2022 wordt een vervolgonderzoek gedaan naar internationaal primair en voortgezet onderwijs in de regio's Leiden – Den Haag – Delft.

**DE JUISTE ONDERSTEUNING
EN PASSENDE PLEK VOOR ALLE
KINDEREN EN JONGEREN**

AMBITIE

Kinderen en jongeren moeten in hun eigen omgeving gezond en veilig kunnen opgroeien. Ze moeten hun talenten kunnen ontwikkelen en onderwijs kunnen volgen dat past bij hun talenten en ambities. Dat streven we met elkaar na. Ongeveer 15% van de Haagse leerlingen heeft behoefte aan ondersteuning bij hun ontwikkeling. Er is sprake van bepaalde problematiek (zoals emotionele problemen of gedragsproblemen) die hen tegenhoudt in hun ontwikkeling. Met de juiste ondersteuning en passende plek vergroten we de onderwijskansen van deze leerlingen. Zo kunnen ook zij zich optimaal ontwikkelen en het diploma of certificaat halen dat past bij hun talenten en capaciteiten. Hierdoor wordt de kans groter op een duurzame, passende plek op de arbeidsmarkt en in de samenleving. We zetten in op 2 speerpunten om alle Haagse kinderen en jongeren op de juiste plek terecht te laten komen. In dit hoofdstuk leggen we beide speerpunten uit.

A. *Passend onderwijs of ondersteuning organiseren*

Ieder kind is anders en ieder kind vraagt een eigen specifieke benadering. We willen dat alle kinderen en jongeren zich optimaal kunnen ontwikkelen. Daarbij hebben we extra aandacht voor kinderen die meer nodig hebben dan het regulier onderwijs normaal kan bieden. Bijvoorbeeld hoogbegaafde kinderen of kinderen die juist moeite hebben om mee te komen. Kinderen kunnen moeite hebben door verschillende oorzaken op cognitief, sociaal-emotioneel, fysiek of psychisch gebied. Ze hebben extra ondersteuning en/of een passende plek nodig om zich optimaal te ontwikkelen. Dit kan zijn in de kinderopvang (kinderen van 0-13 jaar), in het regulier onderwijs of in het speciaal onderwijs. Soms zijn er ook problemen in de relatie tussen kind, ouders, school en zorg. Ook dan is een passende oplossing nodig. Het is een complex vraagstuk om een passende plek, de juiste ondersteuning en goede aansluiting tussen kinderopvang-(speciaal) onderwijs-jeugdhulp te organiseren. Dat vraagstuk blijft aandacht vragen. Daarbij zijn inhoudelijke samenwerking en communicatie met de samenwerkingsverbanden, CJG, schoolmaatschappelijk werk en jeugdhulp erg belangrijk.

Wat is ons gezamenlijke doel voor de periode 2022-2026

- Kinderen en jongeren in Den Haag krijgen de opvang, het onderwijs, de ondersteuning en de zorg die past bij hun situatie.
- Er is geen enkel kind dat langer dan 3 maanden thuis zit zonder onderwijs en/of zorg.

Wat doen de HEA-partners in de periode 2022-2026

- We ontwikkelen schoolmaatschappelijk werk door. Schoolmaatschappelijk werk zorgt ervoor dat we op school al de eerste ondersteuningsvragen opvangen. Bij de doorontwikkeling kijken we wat specifiek in de scholen of de wijk nodig is. Ook bekijken we welke rol de schoolmaatschappelijk werker heeft bij preventie en samenwerking: wat is de rol van de schoolmaatschappelijk werker en wat is de rol van de ketenpartners?
- De gemeente gaat door met de onderwijsjeugdhulparrangementen voor kinderen die ondersteuning vanuit jeugdhulp nodig hebben. Het gaat dan bijvoorbeeld om begeleiding of coaching waardoor er op school een passende plek voor het kind komt. De arrangementen passen bij de doelgroep en de context op school. In het schooljaar 2021-2022 start de gemeente met deze arrangementen. De gemeente volgt de resultaten en stelt de onderwijsarrangementen bij waar dat nodig is.

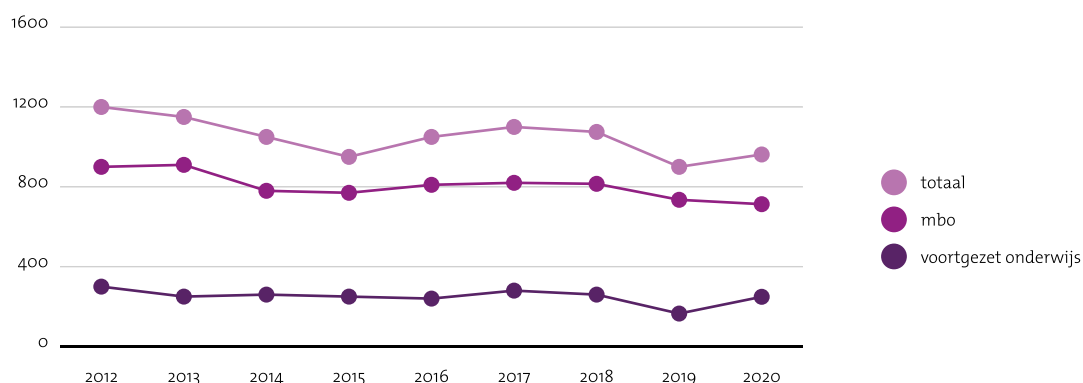
- We implementeren passende kinderopvang (inclusief buitenschoolse opvang). Op dit moment kunnen ouders kiezen uit reguliere kinderopvang of medische kinderopvang bij ernstige beperkingen. Een tussenvorm is er helaas niet. Heeft een kind extra hulp en ondersteuning nodig? Dan kan het nu vaak niet terecht in de reguliere kinderopvang. Door passende kinderopvang kunnen we op een vroeg moment problemen signaleren. Het biedt de mogelijkheid om ondersteuning in de (sociale) ontwikkeling op tijd aan te bieden. Dat versoepelt tevens de overgang en vergroot de onderwijskansen van kinderen in het (speciaal) onderwijs. De passende kinderopvang implementeren we op basis van het onderzoek *Passende Kinderopvang* dat we op dit moment uitvoeren.
- We breiden passend onderwijs uit naar het mbo. Het doel is dat alle studenten hun opleiding succesvol kunnen afronden. Welke ondersteuning is nog nodig naast het aanbod dat er al is? Dat brengen we nu in kaart samen met het mbo. De eventuele extra ondersteuning draagt bij aan de sociale ontwikkeling van studenten met een beperking. Ook borgt het een onderwijsplek voor studenten die extra ondersteuning of zorg nodig hebben.
- We brengen samen met de samenwerkingsverbanden in kaart welke extra inzet nodig is voor de ondersteuning van hoogbegaafde leerlingen. Dat doen we door eerst het huidige aanbod in het po en vo in kaart te brengen. In hoeverre sluit dat aanbod aan op de behoeften van hoogbegaafde leerlingen?
- We blijven inzetten op vroegsignalering en de aanpak van verzuim en thuiszitters. De school speelt hierin een primaire rol: de school schakelt direct met de juiste partners. Zo regelt zij met de partners ondersteuning of zorg, zodat er snel een passende plek binnen het onderwijs komt. Wat wordt de inzet voor de komende periode?
 - De gemeente inventariseert waar de grootste problemen zijn als het gaat om verzuim en thuiszitters. Bijvoorbeeld: in welke wijken en op welke scholen is het probleem het grootst? Op basis daarvan verfijnt de gemeente de aanpak van thuiszitters.
 - We zetten met het programma 'Samenwerking Passend Onderwijs en Jeugdhulp' in op een aantal verbeteracties. Dit is een gezamenlijk programma van samenwerkingsverbanden, schoolbesturen en gemeenten. Een voorbeeld van een verbeteractie is de routeboeken 'Verzuim en thuiszitters' aanscherpen en verder invoeren in het po en vo. Andere voorbeelden: gezamenlijk informatiepunt voor ouders en jongeren inrichten en een privacy convenant invoeren.

B. *Toekomstperspectief bieden aan jongeren in een kwetsbare positie*

Ons streven is dat zo veel mogelijk jongeren met minimaal een startkwalificatie het onderwijs verlaten. Jongeren zonder startkwalificatie komen namelijk minder makkelijk aan het werk. Ze hebben minder vaak een vast contract en krijgen vaker een uitkering³. Voor jongeren in een kwetsbare positie is het niet altijd haalbaar om een startkwalificatie te krijgen. Met jongeren in een kwetsbare positie bedoelen we jongeren die praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs of een entree-opleiding volgen. Ook deze jongeren willen we toekomstperspectief bieden, zodat zij het onderwijs met goede kansen verlaten. Voor de jongeren in een kwetsbare positie brengen we hun capaciteiten in beeld. We bieden hen extra begeleiding die zorgt voor een goede aansluiting op de arbeidsmarkt.

³ Het Centraal Planbureau constateerde in 2018 dat vsv'ers minimaal 2 keer zo vaak een uitkering krijgen als jongeren met een startkwalificatie.

Ontwikkeling aantal Haagse nieuwe vsv'ers

Bron: DHIC/Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap/DUO

Cijfers tot en met 2019 zijn definitief vastgesteld, cijfers 2020 voorlopige stand per 1 december 2021

De situatie in Den Haag: een flink aantal voortijdig schoolverlaters (vsv'ers)

Tot 2016 daalde het aantal vsv'ers. Sinds 2016 hebben we te maken met ongeveer 1.000 nieuwe vsv'ers per jaar. Dit is 2,5% tot 3% van alle jongeren in vo en mbo. In het schooljaar 2019-2020 was het percentage nieuwe vsv'ers voor het eerst lager dan 2,5%. Waarschijnlijk komt dit door een combinatie van factoren rondom corona. Scholen gaven jongeren bijvoorbeeld langer de kans om de opleiding af te ronden. Ook was de stap naar de arbeidsmarkt in deze periode waarschijnlijk minder aantrekkelijk.

Wat is ons gezamenlijke doel voor de periode 2022-2026

- We willen het percentage vsv'ers onder de 2,5% krijgen en houden. Dit betekent dat meer jongeren een startkwalificatie halen. Dat heeft grote invloed op hun kans op een duurzame plek op de arbeidsmarkt.
- We realiseren een goede aansluiting op de arbeidsmarkt voor jongeren in een kwetsbare positie.

Wat doen de HEA-partners in de periode 2022-2026

- We pakken schooluitval preventief aan. Dat doen we op 3 manieren:
 - We gaan de komende jaren verder met initiatieven met een hybride leeromgeving. Deze initiatieven faciliteren we. Bij een hybride leeromgeving volgt de leerling onderwijs op school en werkt op een werkplaats bij een werkgever. Zo bereidt een goed ontworpen hybride leeromgeving leerlingen voor op de arbeidsmarkt. Leerlingen halen een startkwalificatie in een kleinschalige en veilige omgeving.
 - We bevorderen de doorlopende leerroutes vmbo-mbo. Vanaf schooljaar 2021-2022 kunnen scholen in het vmbo en mbo met elkaar een gezamenlijk onderwijsprogramma inrichten. Ze kunnen door de nieuwe wet doorlopende leerroutes vmbo-mbo op maat aanbieden aan jongeren. Dit betekent dat jongeren op hun eigen vertrouwde vmbo-school een startkwalificatie kunnen halen. Hierdoor voorkomen we het overstapmoment van vmbo naar mbo en dus het risico op schooluitval. Zo dragen de doorlopende leerroutes bij aan het terugdringen van schooluitval.

- We zetten in op een stevig aanbod voor loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB). LOB vergroot de kans op een succesvolle studiekeuze. Ook bieden we leerlingen coaching aan als ze de overstap maken naar vervolgonderwijs of de arbeidsmarkt. De overstap van de leerlingen uit het vo en mbo verbeteren we. Hiervoor is nauwe afstemming en samenwerking nodig tussen mbo, hbo en Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven.
- We gaan door met de aanpak voor vsv'ers: we zorgen voor passende en integrale ondersteuning naar onderwijs of de arbeidsmarkt. Tegelijkertijd zijn we preventief bezig om het aantal vsv'ers te verminderen. We zetten in op de integrale behoeften van jongeren. Ook als het gaat om multi-problematiek. Het [Jongerenpunt070](#) organiseert activiteiten voor jongeren die extra ondersteuning nodig hebben en biedt (dreigende) vsv'ers begeleiding en trajecten aan. Het gaat om trajecten die gaan over financiën, werk, opleiding, leerbaan, dagritme, huisvesting, gezondheid en sociale relaties. Dit gebeurt in samenwerking met de dienst SZW en verschillende partners: zoals het ROC, welzijnswerk, werkgevers en andere partners in de wijk. Een volgende stap die we zetten is het verbinden van de aanpak van het Jongerenpunt070 en de dienstverlening die vanuit de JMO wordt geboden. Hiermee streven we naar een sluitende aanpak voor alle kwetsbare jongeren. Ook de jongeren uit de jeugdhulp kunnen we dan via het Jongerenpunt070 begeleiden richting onderwijs en werk.
- De vsv-casemanager adviseert en werkt mee in de multidisciplinaire overleggen in het mbo. Hierdoor wachten we niet totdat een jongere uitvalt, maar bieden we eerder ondersteuning aan. Dit past bij de nieuwe, preventieve aanpak op verzuim en schooluitval.
- Het ROC levert een belangrijke bijdrage om de beroepsvaardigheden van jongeren te trainen. Met een skills4 paspoort kan een jongere aantonen welke skills hij of zij heeft. Dit is een kans voor jongeren die geen diploma kunnen halen. De ontwikkeling van beroepsvaardigheden en skills vindt namelijk overal plaats: niet alleen in het onderwijs, maar ook tijdens de loopbaan, vrijwilligerswerk, mantelzorg of de vlucht uit een ander land. De arbeidsmarkt vraagt steeds meer om skills in plaats van alleen diploma's. Daarnaast worden skills steeds belangrijker, omdat die niet door artificiële intelligentie kunnen worden overgenomen.

Preventieve aanpak voortijdig schoolverlaters (vsv'ers)

Sinds de start van het schooljaar 2021/2022 werken het ROC Mondriaan en de gemeente Den Haag samen aan de ontwikkeling van een nieuwe preventieve aanpak voor voortijdig schoolverlaters. Deze aanpak heeft als doel om vanuit de individuele context van de student verzuim terug te dringen, uitval te voorkomen of een overstap met startkwalificatie binnen het onderwijs of naar de arbeidsmarkt te realiseren. De casemanagers van de gemeente werken vanuit de locaties van het ROC Mondriaan en zoeken preventief contact met de student. Hierbij wordt niet gewacht totdat de student uitvalt of problemen te hoog oplopen. Op basis van de behoefte van de student en in samenwerking met partners wordt begeleiding geboden waar nodig. Met deze aanpak wordt getracht meer jongeren een toekomstperspectief te bieden.

⁴ Skills zijn karaktereigenschappen die aansluiten bij een bepaalde baan. Bijvoorbeeld sociale vaardigheden, creativiteit of het vermogen om je aan te passen.

AMBITIE

**ONDERWIJS
DAT BIJDRAAGT
AAN DE BREDE
WELVAART VAN
HAGENAARS**

Onderwijs heeft een enorme invloed. Niet alleen op kinderen en jongeren, maar ook op de samenleving in het algemeen. De kennis en vaardigheden van de inwoners van Den Haag zijn het fundament voor brede welvaart. We willen ervoor zorgen dat onderwijs bijdraagt aan de (kennis)economie van de stad en de regio. En ook dat onderwijs een impuls geeft aan sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen, zoals kansengelijkheid en de overstap van middelbaar naar vervolgonderwijs. We zetten in op 4 speerpunten. U leest hier meer over in dit hoofdstuk.

A. *Investeren in basisvaardigheden voor volwassenen*

Ongeveer 24% van de Hagenaars tussen 16 en 65 jaar is laaggeletterd. In een aantal stadsdelen is een groter deel van de Hagenaars laaggeletterd. Het percentage loopt daar op tot 50%. Iemand die laaggeletterd is, heeft onvoldoende basisvaardigheden. Daarbij gaat het om Nederlands schrijven, lezen en spreken, rekenen en digitale vaardigheden. Basisvaardigheden zijn een voorwaarde om actief en zelfstandig mee te kunnen doen in de samenleving. Mist iemand (een deel van) deze basisvaardigheden? Dan heeft die persoon bijvoorbeeld meer moeite om een baan te vinden of om zijn of haar financiën te regelen. In Den Haag hebben we ook met laaggeletterde ouders te maken. Voor ouders die weinig basisvaardigheden hebben, is het lastig om hun kind te ondersteunen bij alles wat met school te maken heeft. Ouders zijn altijd een primair rolmodel voor hun kind. Als ouders werken aan hun basisvaardigheden, kunnen zij hun kinderen vervolgens beter helpen met school.

De Taalnota en de HEA

We willen dat alle Hagenaars zelfstandig en actief meedoen in de samenleving. Daarvoor is het noodzakelijk dat zij de Nederlandse taal beter leren schrijven, spreken en lezen. Ook is het belangrijk om beter te leren rekenen en om te gaan met computers en internet. Het beleid voor de basisvaardigheden van volwassenen staat in de Taalnota – de Taal van meedoen ([RIS 307986](#)). Dit beleid is onderdeel van deze HEA.

Wat is ons gezamenlijke doel voor de periode 2022-2026

- We bereiken meer laaggeletterde Hagenaars, zodat de deelname aan taaltrajecten toeneemt. We bereiken nu circa 8% van alle laaggeletterden in Den Haag. Dit percentage moet elk jaar stijgen.
- De taaltrajecten sluiten beter aan op de behoeften van laaggeletterde Hagenaars. Het begint ermee dat deelnemers met een duidelijk plan aan een taaltraject beginnen. Dit leidt er onder andere toe dat meer deelnemers na een cursus doorgaan met leren.
- We verbeteren de samenwerking tussen partijen binnen de Haagse Taalketen en binnen de gemeente door betere afspraken te maken en te kijken naar wat goed werkt op basis van metingen en onderzoek.

Wat doen de HEA-partners in de periode 2022-2026

- We richten ons op 4 groepen om het bereik onder laaggeletterde Hagenaars te vergroten. Deze groepen worden nu nog onvoldoende bereikt of een taaltraject heeft veel meerwaarde voor deze groepen. Het gaat om deze 4 groepen: ouders van jonge kinderen, jongeren van 18 tot en met 27 jaar, mensen met een uitkering die niet voldoen aan de taaleis en EU-arbeidsmigranten. We werken in elke wijk samen met mensen en organisaties uit de wijk. We weten namelijk dat dit dé manier is om laaggeletterden te bereiken.
- We stemmen het aanbod van taaltrajecten af op de specifieke behoeften van de 4 groepen. Het gaat om afstemming van de inhoud, methode en organisatie van een taaltraject. Dit kan betekenen dat we de locatie of het tijdstip van een les aanpassen. Of dat we voor bepaalde groepen digitale leermethoden of taalstages inzetten om het taaltraject te ondersteunen. Voor ouders van jonge kinderen kunnen we de taaltraining aanpassen op belangrijke thema's die te maken hebben met school.
- Het Taalhuis start binnen de Haagse Taalketen met een pilot waarin deelnemers werken met een persoonlijk leerplan. Via het Taalhuis en de Digitaalpunten als centrale plek binnen de Taalketen krijgen laaggeletterden informatie en advies over een geschikt taalaanbod. Met deze pilot laten we het taaltraject beter aansluiten op de behoefte van laaggeletterde Hagenaars. In het plan schrijft de deelnemer op wat hij wil leren. Het plan maakt hij samen met een van de Taalketenpartners.
- We maken de doorlopende leerlijnen inzichtelijk voor aanbieders, professionals in het sociale domein en deelnemers. De inzet van het brede en samenhangende taalaanbod is gericht op 5 mogelijke doelen: activering, verhoging van het taalniveau, taalonderhoud, doorstroom naar werk of opleiding of maatschappelijke participatie.
- De samenwerking tussen partijen in de Haagse Taalketen wordt verbeterd door duidelijke afspraken met elkaar te maken over de uitvoering, monitoring en evaluatie.
- Binnen de gemeente zijn er verschillende afdelingen die hulp bieden aan laaggeletterden. Deze afdelingen stemmen hun manier van werken beter op elkaar af, zodat de ondersteuning en trajecten op elkaar aansluiten.

Taalketenaanpak

De Taalketenaanpak is ontstaan vanuit het Taalketenoverleg dat in 2013/2014 startte. Dit is een samenwerkingsverband van ongeveer 25 organisaties die direct of indirect met taal te maken hebben. Het Taalketenoverleg heeft als doel informatie uit te wisselen, activiteiten af te stemmen en waar mogelijk samen te werken. Uit een onderzoek naar laaggeletterdheid kwam naar voren dat Den Haag een zeer hoog aantal laaggeletterde inwoners had. Dit was aanleiding voor een aantal partijen uit het Taalketenoverleg om in 2017 de Taalketenaanpak te ontwikkelen. Aanvankelijk gestart als pilot in Moerwijk, Mariahoeve en Laak heeft het anno 2021 geresulteerd in aanwezigheid van taalplatforms in veel Haagse wijken waarin wordt samengewerkt om het taalaanbod in de wijk te verbeteren. Het doel van de Taalketenaanpak is het bereik te vergroten, perspectief en passend aanbod te bieden aan de doelgroep laaggeletterden. Deze bestaat uit zowel Nt1 als Nt2 taalleerders. Nt1 taalleerders zijn bewoners waarvan Nederlands de moedertaal is, maar die nog moeite hebben met lezen, schrijven en digitale vaardigheden. Nt2 taalleerders zijn mensen waarbij Nederlands de tweede taal is. Ouders met jonge kinderen en 18+-ers hebben prioriteit. De lessen worden gegeven op scholen, Centra voor Jeugd en Gezin en in buurthuizen. Om zoveel mogelijk ouders deel te laten nemen worden de lessen indien mogelijk aangeboden tijdens de tijden van school en kinderopvang. Om de Nt1 doelgroep te bereiken binnen de Taalketenaanpak worden taalambassadeurs van het programma 'Doe weer mee' ingezet.

B. *Aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt verbeteren*

Op de arbeidsmarkt spelen een aantal grote vraagstukken. Zo verandert de economie snel door digitalisering en nieuwe technologische ontwikkelingen. Ook hebben we in Den Haag te maken met een mismatch tussen het aanbod van werk en het arbeidspotentieel. En heeft de krapte op de arbeidsmarkt invloed op steeds meer beroepsgroepen. Dit zijn vraagstukken waarbij het nodig is dat beroepsopleidingen beter aansluiten op ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en op de economie in Zuid-Holland. Die betere aansluiting draagt bij aan de economische ontwikkeling van de stad en de regio en levert daarnaast voordeel voor jongeren op. Hoe soepeler zij aan hun loopbaan kunnen beginnen, hoe beter dat is voor hun zelfbeeld en sociaal-economische status.

Wat is ons gezamenlijke doel voor de periode 2022-2026

- De instellingen voor mbo en hbo werken continu aan innovatie van hun opleidingen zodat de opleidingen blijven aansluiten op de arbeidsmarkt. Dit gebeurt in samenwerking met werkgevers.
- De loopbaanoriëntatie voor jongeren en jeugdige werknemers beweegt mee met de ontwikkelingen die spelen. De loopbaanoriëntatie is een integraal onderdeel van het aanbod in het vo, mbo en hbo.
- We gaan stagediscriminatie actief tegen.

Wat doen de HEA-partners in de periode 2022-2026

- We stimuleren samenwerking tussen onderwijs, werkgevers en lokale en regionale overheden. In regionaal verband werken we samen in de Human Capital Agenda Zuid Holland.
- De instellingen voor mbo en hbo werken continu aan innovatie van hun opleidingen. Ze werken bij deze vernieuwing samen met werkgevers en de lokale en regionale overheden.
- De instellingen voor mbo en hbo ontwikkelen aanbod voor werkenden. Dit draagt bij aan een leven lang leren en ontwikkelen. Er is bijzondere aandacht voor modulair onderwijs.
- De gemeente maakt een gezamenlijke aanpak met instellingen in het mbo en hbo. Doel van de agenda is om discriminatie op de stage-arbeidsmarkt tegen te gaan en inclusie te bevorderen. De gemeente geeft het thema stagediscriminatie prioriteit.

ROC Mondriaan zet in op goede aansluiting op de arbeidsmarkt

“Wij kijken altijd waar de kansen liggen om studenten zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de vragen uit de arbeidsmarkt van nu en van de toekomst. In de zorg- en welzijnssector gaat het vooral over zorg en ondersteuning op het goede moment en op de juiste plek! We hebben veel ervaring opgedaan met sociale en technologische innovatie, beide zijn nodig nu de tekorten op de gehele arbeidsmarkt toenemen. Spoor 22, Strong en Extra Strong zijn trajecten waarbij we met gelden vanuit de HEA samen met de arbeidsorganisaties in zorg en welzijn in Den Haag en regionieuwe manieren van begeleiden, andere vaardigheden en innovatie in het onderwijs en de arbeidsmarkt voor elkaar hebben gekregen. Zo beschikken we nu over een fysiek centrum voor innovatief vakmanschap in zorg en welzijn waar studenten, medewerkers en bewoners worden geïnspireerd en uitgedaagd om met technologie en ICT aan de slag te gaan. Denk aan de inzet van Virtual Reality bij stagevoorbereiding. Ook doen we praktijkgericht onderzoek met studenten naar de effecten van technologie voor het welzijn van cliënten en van medewerkers. We hebben veel geïnvesteerd in extra begeleiding voor studenten, meer en andere stageplekken gegenereerd en daar gaan we mee door: klaar voor de toekomst! Ook voor studenten in de techniek, ICT, maakindustrie en retail wordt volgens deze aanpak gewerkt.”

Flora van Eck - ROC Mondriaan | Scholen voor Zorg, Onderwijs en Welzijn, Onderwijsdirecteur a.i. Externe relaties en Dienstverlening, Programmadirecteur LLO (Leven Lang Ontwikkelen)

C. Investeren in een divers aanbod van hoger onderwijs en (toegepast) onderzoek

De afgelopen jaren is fors ingezet op de ontwikkeling van bachelor- en masteropleidingen in Den Haag. Dat aanbod van hoger onderwijs is kwalitatief hoogstaand. De aanwezigheid van hoger onderwijs is van belang om Den Haag te positioneren als kennisstad. De hoger onderwijsinstellingen trekken (internationale) studenten aan en bedrijven die op zoek zijn naar jong talent. Ze geven daarmee een belangrijke impuls aan economische innovatie. Daarnaast willen we dat de hele stad profiteert van de nabijheid van hogescholen en universiteiten. Zo werken we samen met onderzoekers en studenten aan het oplossen van vraagstukken die spelen in een grote stad, bijvoorbeeld op het gebied van kansengelijkheid. Ook hebben we aandacht voor de toegankelijkheid van het hoger onderwijs voor eerste-generatie-studenten; studenten waarvan de ouders niet hebben gestudeerd.

Wat is ons gezamenlijke doel voor de periode 2022-2026

- Den Haag heeft een gevarieerd aanbod van hoger onderwijs en (toegepast) onderzoek. Dat aanbod is in evenwicht en vernieuwend. Het aanbod sluit aan bij het profiel van Den Haag: de internationale stad van vrede en recht en het bestuurlijk centrum van Nederland.
- Het maatschappelijke en economische rendement van kennis wordt groter.

Wat doen de HEA-partners in de periode 2022-2026

- We stimuleren instellingen in het hbo en wo om nieuwe opleidingen aan te bieden. Instellingen kunnen ook hun bestaande opleidingen vernieuwen. Opleidingen sluiten waar mogelijk aan bij het profiel van Den Haag.

- We stimuleren onderzoek dat aansluit bij de maatschappelijke uitdagingen in Den Haag. Als dat kan, sluit het onderzoek ook aan bij de kennisbehoefte van de gemeente.
- Onderwijsinstellingen, gemeente en relevante stakeholders vormen netwerken. Het doel van de netwerken is om het maatschappelijke en economische rendement van kennis te vergroten.
- De gemeente schept randvoorwaarden voor kennisdeling en co-creatie. Het gaat om het stimuleren van innovatie, ontmoeting en samenwerking. Bijvoorbeeld in labs, de ontwikkeling van een campus en ruimte om te experimenteren.
- We maken het hoger onderwijs in Den Haag beter toegankelijk voor eerste-generatie-studenten.

De LDE scriptiewerkplaats

“De LDE (Leiden-Delft-Erasmus) scriptiewerkplaats is een samenwerking tussen de Universiteit Leiden (Campus Den Haag), TU Delft en Erasmus Universiteit Rotterdam. Zij wil graag een positieve bijdrage leveren aan de ambities van de gemeente Den Haag voor Den Haag Zuidwest. Diverse studenten vanuit verschillende disciplines (masters) komen samen om uitdagingen uit de samenleving te onderzoeken. Het idee van de scriptiewerkplaats is een brug te slaan tussen praktische uitdagingen en wetenschappelijke onderzoeksvragen.”

Mandy Koenraads - Coördinator Scriptiewerkplaats Den Haag Zuidwest

“Door deel uit te maken van de LDE Den Haag Zuidwest kon ik onderzoek doen dat duidelijk geworteld is in de echte wereld, omdat mijn onderwerp draaide om een kwestie waar de gemeente Den Haag, en vele anderen, momenteel mee te maken hebben. Het gaf me ook de kans om een scriptie te maken met een duidelijke impact, omdat mijn resultaten en aanbevelingen aan de gemeente gepresenteerd gaan worden. Dat maakte het scriptieproces nog meer de moeite waard.”

Tirza Pulleman - Student 1^e lichting

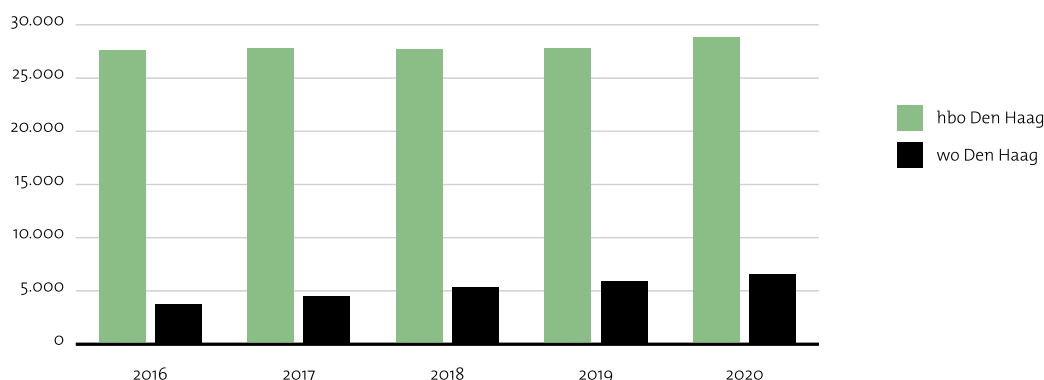
Meer informatie:

<https://www.kennismakendenhaag.nl/en/node/91>

D. Investeren in een aantrekkelijke studentenstad

Den Haag heeft een uniek profiel als studentenstad. Dit komt door de grote keuze aan instellingen in het hoger onderwijs en door een snelle groei van het aantal (inter)nationale studenten. Het is belangrijk om te investeren in het studentenklimaat, omdat Den Haag van oudsher geen studentenstad is. De structuur waarin al geïnvesteerd is, is een goede basis om op verder te bouwen. Samen met studenten en onderwijsinstellingen zetten we in op een inclusief aanbod voor studenten van verschillende achtergronden. Als deze studenten na hun afstuderen in de stad blijven, leveren ze als jonge professionals een bijdrage aan de economische en sociale vitaliteit van Den Haag.

Aantal studenten hoger onderwijs in Den Haag

Het aantal studenten in het hoger onderwijs in Den Haag is tussen 2016 en 2020 toegenomen. Binnen het wo is sprake van een forse stijging van bijna 75%. Binnen het hbo gaat het tussen 2016 en 2020 om een kleine stijging van ruim 4%.

Wat is ons gezamenlijke doel voor de periode 2022-2026

- Het studentenklimaat in Den Haag verbetert. Dit uit zich in een groeiend aantal studenten en in het aantal jonge professionals dat na hun afstuderen in Den Haag blijft wonen.

Wat doen de HEA-partners in de periode 2022-2026

- Het samenwerkingsplatform Student & Stad verbetert het aanbod van voorzieningen, samenhang van activiteiten en de infrastructuur voor studenten. In het platform werken universiteiten, hogescholen, studentenorganisaties en de gemeente samen aan verbeteringen.
- Het samenwerkingsplatform Student & Stad maakt een visie op Den Haag als studentenstad: wat is het onderscheidende karakter van Den Haag? Ook werkt het platform aan een gezamenlijke agenda. Belangrijke thema's zijn studentenwelzijn, studentenparticipatie (studenten werken zelf aan het studentenklimaat), sportvoorzieningen en activiteiten om elkaar en de stad goed te leren kennen. Er is bijzondere aandacht voor voldoende passende studentenhuusvesting. In de Woonagenda 2020-2030 (RIS305711) staan maatregelen om te zorgen voor voldoende studentenhuusvesting. Daarbij is er ook aandacht voor de relatie tussen huur en kwaliteit.

Studar

Uit onderzoek bleek dat Haagse studenten behoefte hebben aan een nieuw en centraal informatiepunt. Ook liet het onderzoek zien dat studenten de tool het meest leuk, aantrekkelijk en betrouwbaar vinden als deze wordt ingevuld en aangeboden door studenten zelf.

Daarom is Studar ontwikkeld. Een app ondersteund door social media kanalen en gerund door studenten. Studar voorziet studenten van informatie over vrije tijd, evenementen, sport, studentenorganisaties en het uitgaansleven van de stad.

Meer informatie:

<https://www.studeerinden Haag.nl/vrije-tijd/student-radar-app-den-haag-studar>

Aan de slag: van ambities naar uitvoering

In deze HEA heeft u onze ambities en speerpunten kunnen lezen. In dit laatste hoofdstuk beschrijven we voor u hoe we de vertaalslag gaan maken van deze beleidsagenda naar de praktijk. Hoe bepalen we wat we precies gaan doen in de komende jaren?

Elk jaar maken we een HEA-Uitvoeringsplan met een vooruitblik

De gemeente werkt elk jaar de speerpunten uit in een HEA-Uitvoeringsplan. Dat doet zij samen met het onderwijs en de kinderopvang. De beleidsuitwerking gebeurt binnen de kaders die in deze HEA staan en die de raad goedkeurt door de HEA 2022-2026 vast te stellen. Het HEA-Uitvoeringsplan:

- is een concrete uitwerking voor het volgende kalenderjaar;
- bestaat uit 2 delen: de maatregelen op basis van bestaand beleid én nieuw aanvullend beleid op basis van actuele ontwikkelingen;
- geeft bij elk van de 4 ambities aan welke inspanningen we gepland hebben. Het resultaat dat we voor ogen hebben, drukken we uit in een prestatie-indicator als dat kan;
- is onderdeel van de commissiebrief die elk jaar in juli wordt aangeboden aan de raad. Deze commissiebrief komt tot stand in samenwerking met het onderwijs en de kinderopvang.

Het eerste HEA-Uitvoeringsplan is het HEA-Uitvoeringsplan 2023

In dit eerste HEA-Uitvoeringsplan verwerken we zo veel mogelijk de afspraken uit het coalitieakkoord na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022. Dit gebeurt in nauw overleg met de HEA-partners.

Het regeerakkoord van het nieuwe kabinet bevat ongetwijfeld ook afspraken over onderwijs en kinderopvang. Deze afspraken zijn nog niet verwerkt in de beleidsagenda dat we in deze HEA presenteren. We hebben deze HEA namelijk opgesteld terwijl de formatie voor het vormen van een nieuw kabinet nog loopt. De afspraken uit het regeerakkoord moeten vertaald worden naar beleid op regionaal en lokaal niveau. De kans is groot dat de afspraken uit het regeerakkoord gevolgen hebben voor uitvoering van de HEA. We maken straks de vertaling van het regeerakkoord naar het Haagse onderwijs en kinderopvang. Dit verwerken we vervolgens in nauw overleg met de HEA-partners in het HEA-Uitvoeringsplan 2023. Is het nodig om de beleidsagenda van de HEA aan te passen als gevolg van het regeerakkoord of andere actuele ontwikkelingen? Dan legt het college voorstellen voor aanpassing van de beleidsagenda ter goedkeuring voor aan de raad.

De commissiebriefen over afzonderlijke onderwijsthema's worden een uitzondering

Het uitgangspunt is dat het jaarlijkse HEA-Uitvoeringsplan de commissiebriefen over afzonderlijke onderwijsthema's minimaliseert. In enkele situaties blijft een commissiebrief nodig, bijvoorbeeld op verzoek van de raad of bij actuele ontwikkelingen op een bepaald onderwijsthema.

We kijken elk jaar terug in de HEA-Uitvoeringsrapportage

De gemeente rapporteert elk jaar samen met het onderwijs en de kinderopvang over de uitvoering van de HEA in de HEA-Uitvoeringsrapportage. De HEA-Uitvoeringsrapportage:

- is de terugblik op de uitvoering van de HEA in het voorgaande kalenderjaar;
- beschrijft bij elk van de 4 ambities welke maatregelen en activiteiten zijn ingezet en uitgevoerd. Ook geven we aan welke resultaten dit heeft opgeleverd;
- is onderdeel van de commissiebrief die elk jaar in juli wordt aangeboden aan de raad. Het HEA-Uitvoeringsplan en de HEA-Uitvoeringsrapportage vormen samen de HEA-Voortgang.

De gemeente gebruikt vooral subsidies om doelen te realiseren

Bij elke maatregel in het HEA-Uitvoeringsplan moeten we een afweging maken: welk instrument (hoofdzakelijk subsidie of inkoop) is het meest geschikt om het beoogde doel te realiseren? Voor de meeste maatregelen zijn subsidies het meest geschikte instrument.

In het activiteitenoverzicht verdelen we de beschikbare middelen

De gemeente bespreekt met het onderwijs en de kinderopvang de maatregelen en activiteiten voor het volgende kalenderjaar op hoofdlijnen. Dit gebeurt elk jaar in het eerste kwartaal. Op basis van de bespreking maakt de gemeente een financiële vertaling. De gemeente, het onderwijs en de kinderopvang spreken samen af hoe de beschikbare middelen ingezet worden. Het resultaat daarvan is het activiteitenoverzicht. Hierin staat wat de verdeling is van de beschikbare middelen over de 4 ambities en de verschillende onderwijssectoren. Het activiteitenoverzicht is leidend voor de hoogte van de subsidieplafonds van de verschillende activiteiten die in de subsidieregelingen staan.

Er komt een subsidieregeling per onderwijssector

In elke subsidieregeling leggen we vast wie voor welke activiteiten subsidie kan aanvragen. Ook staat in de regeling welke beleidsdoelen we met de subsidie nastreven en aan welk maatschappelijk beleidsdoel het bijdraagt. De gemeente (het college) stelt de subsidieregelingen op. Als het gaat om aanpassingen in bestaand beleid en uitwerkingen van nieuw beleid raadpleegt de gemeente het onderwijs en de kinderopvang voor de vormgeving en uitwerking van het beleid. In het eerste en tweede kwartaal van het kalenderjaar stelt de gemeente een éénjarige subsidieregeling op per onderwijssector. Het streven is in de komende 4 jaar toe te werken naar meerjarige subsidieregelingen.

Mogelijk komt er een aanvullende subsidieregeling

Als de beschikbare middelen niet helemaal worden aangevraagd, dan kan de gemeente die overgebleven middelen inzetten voor aanvullend beleid gericht op actuele ontwikkelingen. Als voor dit aanvullende beleid subsidie het meest geschikte instrument is, kan de gemeente (het college) een aanvullende subsidieregeling opstellen.

Wat betekent dit concreet voor de subsidies voor 2023 tot en met 2026?

- Eerste kwartaal 2022: de HEA-partners bepalen de maatregelen en activiteiten op hoofdlijnen. Dit leidt tot een activiteitenoverzicht met bijbehorende middelen voor 2023.
- Mei 2022: het college stelt de subsidieregelingen per onderwijssector vast.
- 1 juni 2022: het Onderwijsloket opent. Vanaf die datum kan een deel van de subsidies voor 2023 online worden aangevraagd.
- Najaar 2022: als er nog beschikbare middelen over zijn, kan de gemeente aanvullend beleid opstellen en waar nodig een aanvullende subsidieregeling.

Deze cyclus herhaalt zich elk jaar

- Eerste kwartaal 2023/2024/2025: de HEA-partners bepalen de maatregelen en activiteiten op hoofdlijnen voor het volgende kalenderjaar. Dit leidt tot een activiteitenoverzicht met bijbehorende middelen voor 2024/2025/2026.
- Mei: het college stelt de subsidieregelingen per onderwijssector vast.
- 1 juni: het Onderwijsloket opent. Vanaf die datum kan een deel van de subsidies online hun aanvragen voor het volgende kalenderjaar online worden aangevraagd.
- Najaar: als er nog beschikbare middelen over zijn, kan de gemeente aanvullend beleid opstellen en waar nodig een aanvullende subsidieregeling.

Bijlage gebruikte afkortingen

AD PEP:	associate degree pedagogisch educatief professional
APC-gebied:	armoedeprobleemcumulatiegebied. Het CBS heeft deze postcodegebieden (4 cijfers) aangewezen.
BOVO-procedure:	procedure voor de overstap van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs
CJG:	Centrum voor Jeugd en Gezin
doelgroeppeuter:	een peuter bij wie een (dreigende) achterstand is in taal en ontwikkeling
doelgroepleerling:	kinderen in het basisonderwijs die een hoog risico lopen op onderwijsachterstand volgens de definitie van het CBS
IHP:	Integraal Huisvestingsplan Onderwijs
IKC:	integraal kindercentrum
internationals:	internationale kenniswerkers die in loondienst zijn bij een in Nederland gevestigde organisatie. Zij hebben geen Nederlandse nationaliteit. De organisatie waar zij werken, betaalt loonbelasting.
kinderopvang:	instellingen die voorschoolse educatie aanbieden of dit in de toekomst willen aanbieden.
lhbti:	lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen, transgender personen en intersekse personen
nieuwkomers:	leerlingen die korter dan 2 jaar in Nederland zijn. Het maakt niet uit wat het land van herkomst is. Deze leerlingen hebben geen Nederlandse nationaliteit. Kenmerkend is dat zij de Nederlandse taal niet of onvoldoende beheersen.
NPO:	Nationaal Programma Onderwijs
vs/er:	voortijdig schoolverlater. Een voortijdig schoolverlater is een jongere tussen de 12 en 23 jaar die het onderwijs verlaat zonder startkwalificatie (diploma mbo niveau 2 of hoger, havo- of vwo-diploma).
we of wij:	alle HEA-partners samen. Dit zijn de gemeente Den Haag, schoolbesturen, instellingsbesturen en instellingen voor kinderopvang.

Afkortingen van sectoren

ve:	voorschoolse educatie
po:	primair onderwijs of basisonderwijs
vo:	voortgezet onderwijs
vmbo:	voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
mbo:	middelbaar beroepsonderwijs
hbo:	hoger beroepsonderwijs
wo:	wetenschappelijk onderwijs

